

FENT CARRERANY

MARIA DE LA SALUT

Número 193

Any XVI SETEMBRE, 2002

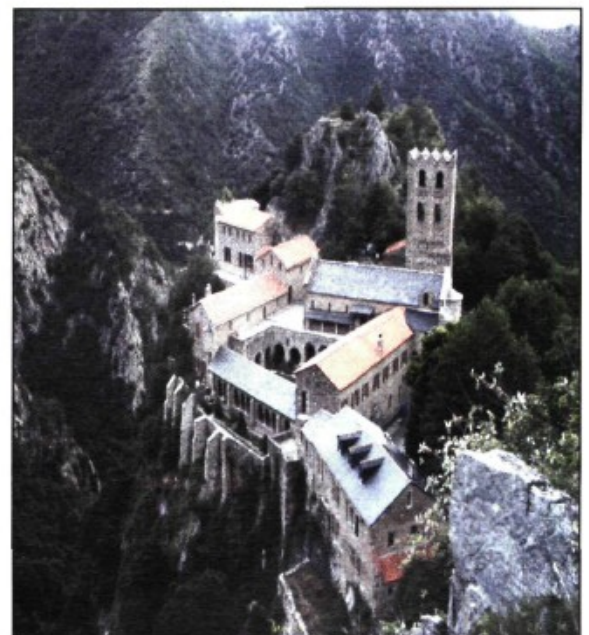

EL TORRENT DE PAREIS ARRIBANT A LA MAR

Estam de
Festa

Sant Martí del
Canigó, al Conflent

Sumari

Editorial i sumari	2
El torrent de Pareis, una altra vegada .	3
Programa de les Festes de la Mare de Déu 2002	4
Pregó de les festes de la Verge de la Salut. Any 2001	6
El Canigó, Jacint Verdaguer i la Catalunya Nord: Records d'un viatge .	9
Bullit de Notícies	12
Demografia. Telèfons d'interès	14
El temps.	15
Un conte d'estiu	15
On és el bust?	16
Ha mort Miquel Oliver	18
Tots els matisos de l'absència	18
El misteri més gran	19
Teràpia de grup	20
La terra i els seus fruits	21
Estels de comprensió	22
La sort encén l'aire	22
Carrerany Esportiu: Torneig de futbol	23
L'Educació a Distància: Una modalitat amb present i futur	24

FOTOGRAFIES:

Magí Ferriol
Joan Gelabert

Amb el suport de

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

EDITORIAL

L'estiu ja ha passat. No es pot dir que aquest hagi estat el millor estiu dels darrers anys. Ni per als pagesos, ni per a la indústria hotelera –segons diuen el mateixos hotelers-. El temps, capgirat, ha fet de les seves i basta veure, a finals d'agost, els voltants de Maria per adonar-se'n que el temps no ha acompanyat gaire. Molts de sementers sense segar, amb altres plens de palla que no s'ha pogut recollir, amb una fruita que s'ha feta malbé, per les plogudes de l'agost (figues, raïm, melons, síndries, etc.), han presentat un panorama del camp ben atípic, el pitjor dels darrers anys. I contra això, poca cosa s'hi poc fer. La previsió atmosfèrica no arriba tan lluny.

Però ara són les festes. Les nostres. Les de la Mare de Déu de la Salut. Dies de bauxa i de reunions familiars i de sobretaules llarguïssimes. Dies plens d'actes diversos que abracen totes les edats: infants, adolescents, joves i adults. I la visita obligada a la Mare de Déu. I el començament del curs escolar per als nostres nins i nines, amb tot el que això significa per a les famílies afectades. I la Fira per cloure el mes de setembre.

Llevat d'això, les coses, si fa no fa, segueixen igual. Segueix l'ofensiva espanyola per fer callar la via política dels discrepans; torna l'ofensiva dels ideòlegs del bilingüisme illenc, que no el practiquen mai; segueix augmentant la població immigrant a Maria, i no només no es prenen mesures per integrar-la, sinó que a més se l'aprofita com a mà d'obra barata i per fer negoci amb el lloguer de cases, no sempre en condicions d'habitabilitat, etc.

I no volem acabar aquesta editorial, sense fer referència a un altre fet que a tots els que duim endavant la revista *Fent Carrerany* ens ha tocat de ben a prop. Voldriem que aquest número fos un poc un homenatge a l'amo en Miquel Oliver i Roig, un dels col·laboradors més fidels de la revista i que amb els seus escrits, farcit d'anècdotes i de vivències sempre interessants, ens ha obert molts de camins, ens ha fet entrar molts dubtes, ens ha qüestionat moltes veritats. Ell ja no hi és, però els seus escrits són el millor llegat que ens ha pogut deixar. I el darrer que ens va fer arribar, poc abans de morir, es converteix lúcidament i simbòlicament en un autohomenatge. No es pot oblidar el passat. Ni tirant-lo dins una cisterna (i basta llegir el seu escrit per entendre-ho), ni ignorant-lo.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzà
Joan Gelabert Mas
Joan Gual Bergas
Miquel Morey Mas
Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Antoni Gelabert Mas, Miquel Oliver i Roig, Miquel Rosselló i Quetglas, Lluc Matas, Lluís Maicas, Joan Guasp, Gabriel Florit i Pere Crespi

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY
Sant Miquel, 11 07519- Maria de la Salut

correu electrònic:
fentcarrerany@premsaforana.com

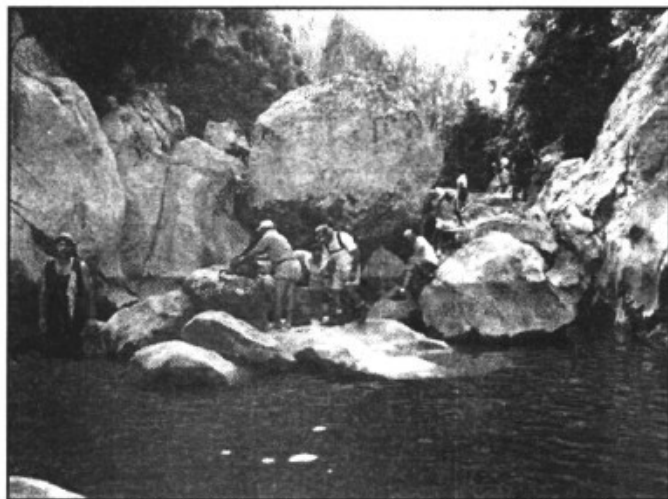
Nº DEPÒSIT LEGAL: PM-457/1986

La redacció de Fent Carrerany no es fa responsable de les opinions dels qui hi escriuen

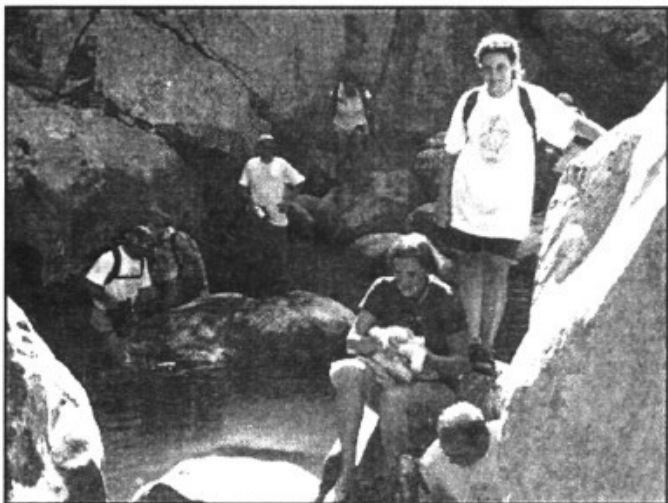
EL TORRENT DE PAREIS, UNA ALTRA VEGADA

El passat dia 18 d'agost, organitzat per la nostra Associació i subvencionat per l'Ajuntament, baixàrem una altra vegada des d'Escorca fins Sa Calobra, però per dins

el torrent de Pareis. D'excursionistes n'hi havia una quarantena i com sempre n'hi havia d'experimentats i d'altres que era la primera vegada que hi anaven.

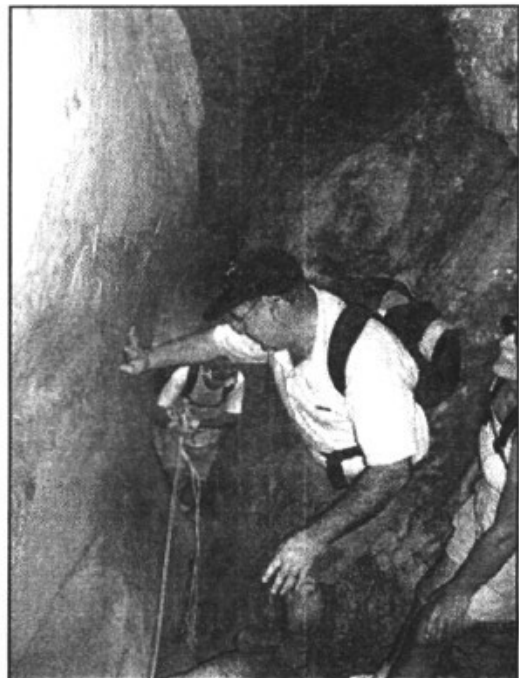

La novetat bona d'enguany és que, com podeu veure, alguns gorgs eren plens d'aigua i que per seguir, vàrem haver de travessar-los. El pas fou molt divertit i alguns aprofitaren per refrescar-se força vegades.

A l'arribada, la refrescada es podia fer a la mar si abans passaven per dins el torrent. I els que no duen dinar comanaren una paella.

La propera excursió la farem als Tossals Verds, el proper mes d'octubre. A la propera revista us donarem tota la informació.

PROGRAMA DE LES FESTES DE LA MARE DE DÉU 2002

Dissabte, 31 d'agost.

17:00 hores. Pintura mural damunt plàstic. Edats: de 3 a 12 anys. A ca Ses Monges.

21:00 hores. Inauguració de l'exposició d'olis d'Antònia Torelló Roig. A la Capella Fonda.

22:00 hores. Concert de Música Clàssica. Quintet de Vent Pablo Solozábal. A l'església.

00:00 hores. Rock and Rostoll. A n'es rostoll.

Diumenge, dia 1 de setembre.

14:00 hores. Col·locació de la Bandera que fa Fideus.

15:00 hores. Carreres ciclistes. Organitza: Club Ciclista Maria de la Salut. A la plaça des Pou.

15:30 hores. Tirada de Coloms. Organitza: Societat de Caçadors "Sa Guàtlera".

16:00 hores. XI torneig d'Escacs Social Blitz. (partides de 5 minuts per jugador). Organitza: Club d'Escacs Maria de la Salut. A la plaça des Pou.

19:30 hores. Segona jornada torneig infantil de futbol. Poliesportiu municipal.

21:30 hores. Teatre: Representació de les obres "Ses tietes" i "Entremès de les eixorques"
A càrrec del grup de Maria "Verdet Teatre", A la plaça de Dalt.

Dilluns, dia 2 de setembre.

18:00 hores. 5è Certamen de redacció i dibuix amb motiu de la Diada de Mallorca. Patrocina: Consell de Mallorca. A la biblioteca municipal.

20:00 hores. Taller de cuina. (Estiu a Maria). Local tercera edat.

21:00 hores. Primera semifinal del torneig de futbol.

22:00 hores. Segona semifinal del torneig de futbol.

Dimarts, dia 3 de setembre.

22:00 hores. II Cursa Popular Nocturna. Circuit Urbà. Per a totes les edats. Sortida de la plaça des Pou. Premis per a les distintes categories.

Dimecres, dia 4 de setembre.

18:00 hores. Missa, berenar i festa per a la tercera edat.

Gelat i ensaïmada per a tots. Actuació musical del "Cantante". A la plaça des Pou. Patrocina "Sa Nostra"

19:30 hores. Final futbol infantil Al Poliesportiu

22:00 hores. Cinema a la fresca "El Senyor dels Anells"
Patrocinen: Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears. Direcció General de Política Lingüística, Obra Social i Cultural "Sa Nostra". A la plaça de Dalt.

Dijous, dia 5 de setembre.

16:00 hores. Clausura del curset de natació. Organitza: Ampa de l'escola de Maria. Col·laboren: Consell de Mallorca, Sa Nostra i Quely. A la piscina municipal.

17:00 hores. Trial sin Organitza: Motor club Cop de Gas. A la plaça des Pou.

19:00 hores. Teatre infantil "Centre Dramàtic Di Marco."
"Rumpelstilskin el Nanet Saltador"

Patrocinen: Obra Social i Cultural Sa Nostra, Consell de Mallorca, Ajuntament de Maria de la Salut. A la plaça de Dalt.

21:00 hores. Tercer i quart lloc torneig de futbol.

22:00 hores. Gran final torneig futbol. (seguidament hi haurà l'entrega de trofeus).

22:30 hores. Pregó de festes a càrrec de Onofre Arbona. A la plaça des Pou.

23:00 hores. Ball de bot. "Música nostra" Patrocinen: Obra Social i Cultural de Sa Nostra, Consell de Mallorca i Ajuntament de Maria de la Salut. A la plaça des Pou.

00:30 hores. Festa de l'escuma amb DJ's i música per a joves. Al camp de futbol..

Divendres, dia 6 de setembre.

11:30 hores. Futbol 3x3. (fins a 16 anys). Inscripcions: a partir de les 11 hores. A la plaça des Mercat.

16:00 hores. Jocs amb bicicleta (olles, cintes, velocitat, habilitat...) Per a nins de totes les edats. Organitza: Motor club Cop de Gas. A la plaça des Pou.

18:30 hores. Futbol 2x2 (a partir de 16 anys i fins que puguin). Inscripcions: a partir de les 18 hores. A la plaça des Mercat.

19:30 hores. Inauguració exposició d'escultures. Tomeu Simonet "Gorriomoixa". Obert dia 6, 7 i 8 de 19 hores a 23 hores. A ca ses Monges.

20:00 hores: Inauguració de l'exposició de pintura Xavier Màs Mitjavila i Daniel Fortiar Cana. "Dues Visions, una Illa" A l'Ajuntament.

21:30 hores Sopar popular. Soparem tots plegats a la plaça des Pou. L'Ajuntament posarà les taules i cadires i la beguda. En haver sopat i mentre feim el cafè, actuació del grup "Nou Romancer" i herbes dolces per a tothom.

Actuació en directe de "Sabi Alejandra", al·lota resident a Maria, que cantarà unes cançons tecno-cumbià.

I després..... play-back per adults. (A partir de 16 anys). Premis en metàl·lic. Inscripcions a l'Ajuntament fins abans de començar el sopar popular.

Dissabte, dia 7 de setembre.

10:00 hores. XIII torneig infantil d'escacs.(partides de 10 minuts per jugador). Inscripcions: fins 10 minuts abans del començament. Organitza: Club d'escacs de Maria de la Salut. A la plaça des Pou.

11:30 hores. Corregudes de sacs, botar corda, mato, baldufes, bolles i d'altres jocs populars. A la plaça des Pou.

14:00 hores. Dinar de joves a la plaça des Pou. Organitza: Grup de joves amb ganes de bauxa. Patrocina. Cadascú el seu. Venda de tickets a 8 euros a l'ajuntament i als diferents bars del poble. Vos podeu apuntar fins divendres 6 de setembre.

I després... "l'home contra la màquina " Estirada d'un tractor en marxa, per a totes les edats.

16:00 hores. Indoor Trial. Prova puntuable pel campionat de Balears. Organitza: Motor Club Cop de Gas. Patrocina: Ajuntament de Maria de la Salut. A la plaça des Mercat.

19:00 hores. Play-Back infantil. Organitza. Grup d'esplai "Es Rebrot". A la plaça des Pou..

23:30 hores. Gran revetlla amb les actuacions.de: Duet piscis, Orquesta rodamons i Val 9.

En acabar gran xocolatada per a tothom a la plaça des Pou..

Diumenge, dia 8 de setembre.

10:30 hores. Passacarrers amb els xeremiers i caparrots. Sortida de la plaça des Pou.

11:00 hores: Ofici Major. Presidirà l'ofici el pare Antoni Riera "Arxiprest des Pla" Farà el sermó el pare franciscà Bartomeu Pastor. A l'església parroquial.

En acabar l'ofici, Passacarrers de l'església fins a la plaça des Pou, seguirem els caparrots i els xeremiers que ens duran al Cós.

12:30 hores. Carreres al Cós. Carreres a peu, joies, cavalls, egos, ases..., per a totes les categories, edats, kilos....

16:00 hores: Autocrós a Son Roig. Organitza: Motor Club Cop de Gas.

17:00 hores. Concurs de ramelleres amb premis per als participants. Per a les ramelleres més grosses, l'Ajuntament proporcionarà un vehicle (sol·licitar-ho abans de dissabte dia 7). A la plaça des Pou.

17:30 hores: Carreres de caragols. Categories: caragoles, vídues i bovers. (heu de dur el vostre animalet per prendre part a les carreres).

19:00 hores. Festa infantil amb el grup "Spaguetti". A la plaça des Pou.

21:00 hores. Gran correfoc amb els "Dimonis de Sa Pobla i de Santa Margalida". Sortida des de Can Gaspar.

23:30 hores: Gran Revetlla amb els grups: "Conjunt instrumental Blat des Pla", Jaume Sureda i l'Orquesta Itinerant Homenatge a Bonet de Sant Pere. Actuació final de "Susanna Bey"

Dilluns, dia 9 setembre.

18:00 hores. Cercaviles infantil: Coneguem els Reis de Mallorca, ens acompanyaran els gegants Jaume II, Sanç I, Jaume III, personatges medievals, malabars, banderetes, bengales, globus, músics, tamborers i xeremiers. Començament a la plaça des Mercat i acabament a la plaça des Pou.

19:30 hores. Gran partit de futbol. Fadrins/ines----- casats/ades. Poliesportiu municipal.

22:00 hores: Teatre "Cadascú a ca seva" Teatre Independent Ciutat. Patrocina: Obra Social i Cultural de Sa Nostra, Consell de Mallorca i Ajuntament de Maria. A la plaça des Dalt.

00:00 hores. Espectacular Castell de focs artificials i esclafit de coets amb traca final. Ala plaça des Mercat. Patrocina. Hotel d'interior Casa Girasol, S.L. (Son Roig) i Ajuntament de Maria de la Salut.

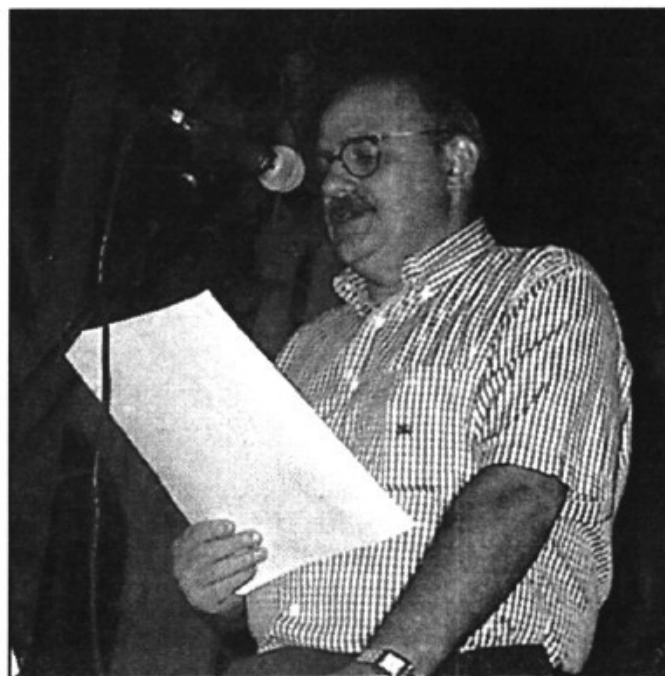
Pregó de les festes de la Verge de la Salut. Any 2001

Digníssimes autoritats, senyores i senyors, amigues i amics tots, bon vespre. Benvinguts a aquest pregó que vol encetar les festes dedicades a la patrona de Maria de la Salut, la Verge de la Salut.

Primer, vos vull advertir d'un possible error d'ubicació. En realitat, o jo no hauria de ser aquí, o no hi hauríeu de ser vosaltres, o no hi hauríem de ser tots alhora. Atès el fet, però, que aquest és el vostre poble i que són les vostres festes, és evident que l'error és la meua presència. Vos ho explicaré. Quan el vostre batlle me convidà a ser el pregoner d'enguany, de seguida li vaig comunicar que era una mala elecció, maldestre com som en aquests afers, maldestre i novell, poc experimentat en l'ofici de pregonar virtuts festives, car mai no he exercit de pregoner i encara ara no puc creure que m'estreni avui. Però en Jaume Mestre té un gran poder de convicció i jo som bla per a la negativa, així que no li costà gaire convèncer-me i arrabassar-me el compromís de fer el pregó. Després d'això, m'informà que el pregoner de l'any passat fou el meu amic Alexandre Ballester, un escriptor rigorós, brillant en l'art de parlar, de paraula fàcil i teatral, un pregoner avesat a textos elaborats, en els quals dona forma literària a la investigació històrica i que, tot i que no el vaig sentir, estic segur que ho va fer molt bé. Per acabar-ho d'arrodonir, em digué que l'any anterior feren el pregó les Diabètiques Accelerades, un grup d'un humor fresc i desfermat que, segurament, féu les delícies dels oïdors. Amb cap dels dos predecessors puc, ni vull, competir.

Diuen de mi que som poeta, però mai no heu de creure tot el que vos diguin. Faig, això sí, quatre versos que, de tant en tant, prenen forma de llibres que quasi bé ningú no llegeix, fins el punt que sempre n'hi ha més de venals que de venuts i quan vaig a veure l'editor, dels mil exemplars que n'ha fet, n'hi queden mil dos i en comptes de cobrar drets d'autor, he de pagar drets d'edició. Tal és l'ofici de poeta, una ruïna total. A més, tenen fama els poetes d'avorrits i no trauré, als qui ho diuen, una unça de raó, tocats com estam per dèries que només altres poetes suporten. Creuen els poetes, els escriptors en general, que són la guixa del món, quan en realitat només són un apèndix vermiforme, sovint inútil, però capaç provocar una apendicitis. Ateses aquestes circumstàncies tan poc favorables, només puc esperar la vostra generositat i la vostra indulgència. Que siau benèvolos en el vostre veredict final.

Abans de començar, començar, vull afegir que si vaig acceptar, a banda del compromís moral amb en Jaume i del petit orgull d'escriptor que a contracor m'afalaga, no fou només per la insistència del batlle, sinó perquè m'uneixen al poble de Maria, i a alguns dels seus habitants, lligams emotius i d'amistat. Som de l'època en que els

estudiants de la contrada, i els de Maria de la Salut no eren una excepció, ens trobàvem en el col·legi dels franciscans d'Inca. Allí vaig conèixer un bon grapat de companys, amb els que vaig compartir experiències i entremaliadures pròpies de l'edat, als quals s'han afegit alguns altres que he conegut més recentment i que s'esmercen a fer un carrerany ben recte. Amb tots ells tenc una relació que s'ha enfortit amb la comunió de conviccions sobre aquest petit país, la seva llengua i el seu futur. A sobre, sempre que he vingut a aquest poble m'hi he trobat a gust, com a ca nostra, i avui no serà una excepció. Hi ha, finalment, una raó egoista que vos he de confessar. Si vos fes relació dels meus mals, pensariu que per l'aspecte no ho sembla i és que la processó va per dedins. Els meus amics metges diuen que som un malalt imaginari, un aprensiu que tot ho agafa i que tenc, segons ells, una mala salut de ferro. Els perdono, perquè sé que van errats de bona fe. Doncs és el cas que he pensat que fer el pregó de la Verge de la Salut a Maria de la Salut, per força m'hauria de guarir els mals, reals o imaginaris.

Més que un pregó tradicional o una dissertació històrica per a la qual no estic preparat, som aquí amb l'agosarat propòsit d'explicar-vos un projecte, una proposta que, inicialment, vos sorprendrà, com és el cas de tots els plans innovadors que s'avancen al seu temps i per al qual he de sol·licitar la complicitat de la vostra imaginació. Si teniu un poc de paciència, aviat vos n'assabentaré amb pèls i senyals. Abans, però, assenyalar, com tots sabeu, que el govern és el culpable de la sequera. També és responsable si plou massa i els aiguats fan malbé els sembrats. La responsabilitat d'aquest, o de qualsevol altre govern, és

que ploqui a gust de tothom, en la justa mesura i en temps adequat. En l'aspecte del temps, el batlle té competències més limitades i, com a màxim, li podem exigir una nuvolada, un petit ruixat, res d'importància per a la collita. Doncs en aquesta línia de responsabilitats, crec que el govern és també culpable que Maria no tengui costa. Bé, costa en té, ni que sigui la que s'enfila a l'església, prou empinada quan s'ha de pujar per anar a consolar. Me referesc a costa de mar, a marina. Em sembla injust que els pobles del pla no tinguin la mar per poder fer hotels i piscines, posar ombrel·les i "xiringuitos", enriquir-se especulant. Si Maria de la Salut limita amb Muro i Santa Margalida i aquestes poblacions tenen una gaia de litoral, no veig cap raó objectiva per privar els habitants d'aquesta vila d'un tros de platja i un poc de tenassa.

Descartada, per manca d'aigua dolça, la construcció d'una planta saladora, saladora, només hi ha dues formes de tenir la mar. O dur el poble a la costa, o du la costa al poble. De les dues solucions, la segona em sembla més sensata. Fóra un daltabaix trobar una franja adient, obtenir els permisos oficials corresponents i traslladar, casa per casa, tot el poble arran de mar, però ara que estan de moda els transvasaments, la solució seria allargar un braç d'aigua fins tocar el poble. Després d'un minucios anàlisi de la situació geogràfica i topogràfica, de demanar parer a prestigiosos experts i consultar els ministeris corresponents, la recomanació és que es dugui l'aigua de la zona més propera, en aquest cas la badia d'Alcúdia. S'obriria un canal de devers son Real fins a la forana del poble, es procediria a una gran excavació i, mitjançant la instal·lació de dues bombes impulsores, aconseguiríem un bassot prou gran i profund per a la navegació i la pràctica d'esports nàutics. En el bassal, s'hi amollarien llises de merdera, crancs sabaters, raboses, un esbart de salpes i dotzena i mitja de pardals de moro dels més abrivats. Les gavines vendrien soles abocant dos sacs de fems als sementers. Així mateix, en el fons s'hi sembrarien quatre mates de posidònia, amb poques esperances que surin, tot sigui dit, i s'hi durien dues o tres camionades d'alga i un parell de senalles de vernís escampades pel trispol arenós. Lògicament, caldria l'expropiació forçosa dels terrenys necessaris per a una obra d'interès general i es demanarien subvencions a Europa, de les quals n'arribarien una part, que l'altra sempre queda per les voreres. Ens hauríem de conformar, això sí, amb una platja artificial, amb arena de cantera, i un petit port arrecerat dels temporals, que serien de força u, o zero. Per les dimensions i el calat, o sigui la fondària, es descarta tenir pràctic i els municipals s'haurien de reciclar per dirigir el tràfic de motos d'aigua, "motorinos", llanxes i "velomars".

El projecte és prou ambiciós i abasta un canvi radical, no només en la fesomia del poble, ans en els seus hàbits i

costums. Així, els capells de palmes serien canviats, de franc, per gorres de mariner. Es faria permuta de tractors per llaüts i de carros per gandules a tots els afectats. Es proposa fundar una escola d'idiomes amb professors nadius àgils amb la llengua, canviar els noms dels cafès per snaks i substituir el truc pel bridge. S'haurien de prohibir les seques i els rebentats de canya i de tres caires per engolir ginebres i whiskies de malta. Hauríeu de deixar de xerrar mallorquí, que fa pagès, per parlar alemany, anglès o castellà, que són idiomes més fins per a l'hoteleria i la restauració i, en definitiva, tan sols seria avançar un parell d'anys la dissort que ha d'esdevenir. L'església, atesa la circumstància que els fidels estrangers no segueixen la litúrgia, al manco quan són de vacances, es podria utilitzar per a convencions, amb pageses i ball de bot en el portal major per donar la benvinguda als agents d'assegurances dels països europeus, els quals exigeixen bordells com a part del programa i de l'oferta complementària. Es tracta de donar color a un poble que té tons de paisatge, de terra, de sembrat i necessita neons, renou i moscards.

S'haurien de triar un eslògan i una imatge per a la publicitat, però no té gaires problemes. ¿No vos heu fixat que els hotelers, quan han de fer propaganda, usen fotos de platges on no n'hi cap, d'hotel? ¿O fotografies de pobles que pareixen trets d'una postal? En el cas que ens ocupa, bastaria fer un reportatge abans de la destrucció i usar-lo de reclam. S'ha pensat, també, a construir un passeig marítim enrajolat i enllumenat amb fanals d'època, perquè els vianants no ensopeguin, ni facin porqueries a les fosques. I es podrien inundar un parell o tres de carrers com si fossin canals d'una Venècia rural o d'una Florida mústia. És molt important que hi hagi restaurants xinesos i italians, que amb això del menjar els forasters no miren molt prim. Els aguiats, la cuina mallorquina en general, no estan fets per a paladars de ciment. Ni per butxaques tan magres com les dels clients rics que ens visiten i se'n tornen sense haver tastat un bon frit, unes sopes o les figures mallorquines, les més saboroses al paladar.

Un detall que no convé deixar a l'atzar és comprar un parell d'ambulàncies que duguin la sirena en marxa malgrat no duguin malalts. Això dóna sensació de lloc d'estiueig, d'activitat. Això no obstant, caldrà un consultori pels clients dels hotels, que cada dos per tres se socarren la pell i semblen gambes a la planxa que necessiten guarnició de pomades i unguents, encara que no es podran atendre els residents, excepte urgències de pròstata, si s'avisen amb una setmana d'antelació i es paguen en efectiu, que això fóra massa car per a les arques de la seguretat social, que necessita els nostres doblers per guarir malalts d'altres autonomies, mentre a nosaltres ens posa un pagat foradat a la part més baixa de l'esquena. Tanmateix, aquest dispendi no reforça la imatge de

modernitat. No m'agradaria haver-ho de dir, però Maria de la Salut no sembla un nom adequat per un port d'estiueig on han de venir la reialesa, la "jet-set" i les models en "top-les" a fer regates en els seus iots de propaganda de caixes d'estalvi, colònies i rellotges, i s'hauria de fer el sacrifici, en nom del progrés, de canviar-li-ho. A l'estudi de viabilitat es suggereix "**Portofino del Llano**" o quelcom semblant que soni internacional, però la decisió la podem ajornar per més endavant, quan les formigoneres comencin a aixecar les estructures dels edificis en els solars de les cases que s'hauran enderrocat.

Just devora la Sala, amb un rètol lluminós, l'oficina d'informació al turista per facilitar acurats tríptics recomanant les millors rutes de cicloturisme per morir atropellat. Fóra recomanable proveir d'un mòbil de plàstic tots els habitants, que haurien de fer veure que xerren, que això impacte molt els visitants. Es construirà un auditori, dissenyat per l'arquitecte de més anomenada entre els arquitectes dels darrer bramul, però no necessàriament s'haurà d'utilitzar. Basta que hi sigui per poder-ho posar als fullets publicitaris. Serà convenient, de tant en tant, fer-hi un festival de cultures ètniques i minoritàries, en el qual, per descomptat, hi haurà de participar un grup local de sonadors i balladors vestits a l'ample, vestigi d'una cultura en procés d'extinció que els nostres nets no coneixeran.

Molt important: constituir una plataforma pro-transvasament i una associació d'hotelers per queixar-se de l'ecotaxa i de l'ocupació. Ben pensat, però, això ja es podria fer ara, car l'actual ocupació hotelera de Maria deu ser baixa, tot i ser temporada alta. Un cop lligats tots aquests caps, el projecte es posarà a informació pública per poder-hi fer al·legacions. Això no obstant, alguns veïnats nyics ja han manifestat emperons. Madò Antònia ha preguntat si hi hauria suficient pressupost municipal per fer planta nova de banyadors, perquè ella en té uns de negres amb parfalans de quan enviudà i ara que s'ha tret el dol li agradaria tenir-ne un joc: uns de vermells i uns de grocs. D'altra banda, l'amo en Tomeu, a qui tota herba li fa feix, ha dit en el cafè de plaça que en nom del progrés està disposat a tot, fins i tot a urbanitzar els tres quartons de favar, que en temps de bessons li donen mitja vida, però es nega a posar "tanga" a la somera que ja és vella i no està per segons quins trots. I el ruc de l'amo en Tomeu ha sol·licitat plaça en una calessa, cansat com està d'estirar la rella.

Queda, però, un problema espinós per resoldre: en quina part del poble s'ha de fer el clot? No es pot deixar la vila envoltada d'aigua per tot com si fos un illot. És imperatiu, doncs, que alguns tinguin la primera línia i els altres s'hagin de conformar amb la segona o la cinquena. S'és conscient que aquesta decisió pot provocar bregues i discussions, escissions familiars, fins i tot cops i plets per

heretatges de terra erma. Per tal d'evitar-ho, l'estat, i en nom seu el govern central, es quedarà en propietat la nova costa, tota la primera línia, la platja i el port, a canvi d'un petit impost vitalici. Tanmateix, no és res nou que ens facin pagar per fer ús del que és nostre. En contrapartida, l'estat, i en nom seu el govern central, ho podrà llogar o cedir-ne l'explotació, mitjançant concurs públic restringit o subhasta, a qualsevol persona, física o jurídica, que reuneixi els requisits requerits en el plec de condicions i passi per ambdues caixes, l'oficial i la negra, perdó, la de color, que amb les paraules s'ha d'anar en compte.

Per acabar, avançar que s'ha establert un calendari estricte per tal de complir els terminis i que l'obra no s'eternitzi, com sol passar amb les obres públiques, que sempre n'hi ha mitja dotzena que miren l'únic que no fa res. Es començaran les expropiacions de finques l'any 2022 i es pagaran, a preu actual de mercat, l'any 2058, que es considera una espera raonable per part de l'administració. Les obres s'iniciaran el 2028, les quals ja s'han adjudicat a una empresa constructora de Madrid, de la qual un exministre n'és conseller delegat, amb el ferm compromís de contractar treballadors d'aquí i endur-se'n els guanys cap allà, i s'espera que estiguin enllestides l'any del Senyor de 2061 perquè es puguin inaugurar per les festes de la Verge de la Salut del 2062. Atesa la circumstància que la durada, si bé és justa, no és curta, molts dels presents segurament ja no hi seran. S'hauran mudat a una urbanització a la qual ningú no hi va voluntàriament. Als qui encara hi siguin, però, els convoc, a aquest mateix lloc, tal dia i tal hora, d'avui a seixanta-un anys, que jo tornaré fer el pregó si em tornen a convidar.

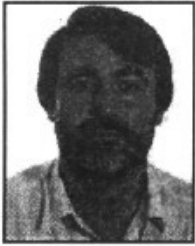
Amigues i amics, que tengueu unes bones festes i que algun dia, si convé, pogueu fruit amb salut els banys de mar al vostre propi port. O que Déu vos n'alliberi. Bones festes i molts d'anys.

lluís maicas
agost 2001

EL CANIGÓ, JACINT VERDAGUER I LA CATALUNYA NORD:

Records d'un viatge

Enguany decidírem passar les vacances en un lloc fresc i, al mateix temps, conèixer pinzellades dels nostres orígens com a poble català. Per la frescor ens fiàrem del que diu la cançó popular "Muntanyes del Canigó, fresques són i regalades, sobretot ara en l'estiu, que les aigües són gelades".

Sense descartar arribar a la Pica del Canigó (2.784 m) tot i sabent les dificultats que comporta la seva ascensió, cap allà ens dirigírem amb el propòsit de visitar l'abadia benedictina de Sant Martí del Canigó, la qual, juntament amb la de Sant Miquel de Cuixà que ja havíem visitat fa dos anys amb l'escola, formen part fonamental del poema "Canigó, llegenda pirenenca del temps de la Reconquesta" de Jacint Verdaguer.

Sobre les runes del Castell de Rià, amb una bandera catalana i el Canigó al fons

Jacint Verdaguer i Santaló, Mossèn Cinto, nasqué a Folgueroles, vora Vic, l'any 1845 i morí a Vallvidrera (Barcelona) el 10 de juny de l'any 1902. La celebració del centenari de la seva mort ha estat origen de moltes publicacions i actes (www.anyverdaguer.com). Però no fou la celebració de l'Any Verdaguer el que ens decidí a viatjar al Canigó, com he dit abans, però sí m'ha servit per trobar publicacions específiques i motivacions afegides. El poema "Canigó" em durà tot el viatge. Durant un altre estiu, uns anys enrere, acampat a Sant Pau de Segúries, vora Camprodon, a l'altre vessant del Canigó i també amb la intenció d'arribar a l'Abadia de Sant Martí, el vaig començar. Però, era difícil de comprendre sense conèixer la història i la geografia de la vall de la Tet, el riu que travessa el Conflent i el Rosselló. La lectura, feta als mateixos llocs que el poema de Verdaguer descriu, ha estat sumament plaenta. Ara em queda una altra lectura,

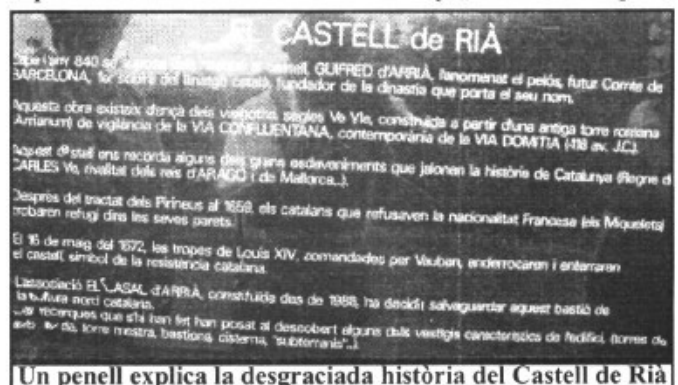
Castell dels Reis de Mallorca a Perpinyà

diccionari en mà, ja que molt del vocabulari emprat avui està en desús.

Un altre dels llibres que m'ha acompanyat ha estat "Del Canigó a l'Aneto" Edició comentada i il·lustrada de les llibretes d'excursió de 1882 i 1883 a cura de Narcís Garolera i Curt Witlin, editat per Pagès Editors el passat mes de juny. Aquest és una barreja de tot: la transcripció literal de les llibretes de Jacint Verdaguer, els comentaris dels autors, dibuixos de Verdaguer fets "in situ", trossos del poema on surten les referències dels llocs a les llibretes, dibuixos de plantes del Diccionari Alcover-Moll i gravats de Gustave Doré. Un llibre que encantarà a qualsevol amant dels Pirineus.

UNES PINZELLADES D'HISTÒRIA

El fet que el Càmping Municipal de Prada està complet ens dugué a acampar dos quilòmetres més amunt a Cirac, poblet que forma ajuntament amb Rià. Aquest fet circumstancial ens ajudà a conèixer aquests dos poblets i saber que aquí, al castell de Rià, avui completament derruït, hi va néixer Guifré el Pelós, Comte de Cerdanya i d'Urgell, de Barcelona, de Girona i de Besalú, els orígens de la Catalunya actual en l'etapa de comtats catalans independents. La seva obra més important fou el repoblament del centre de Catalunya, devastat i quasi

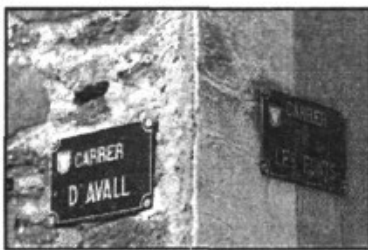

Un penell explica la desgraciada història del Castell de Rià

despoblant per les incursions sarraïnes, establint les fronteres al llarg de la partició d'aigües entre la Conca del Llobregat i del Segre. Una llegenda atribueix a l'emperador Lluís el Piadós haver dibuixat sobre l'escut d'or del comte amb els dits tacats de la seva sang els pals vermells que havien de constituir l'escut català i la bandera catalana. La tomba del comte Guifré la podeu trobar a l'església de Santa Maria de Ripoll, monestir que fundà l'any 879.

L'any 1659, a rel del Tractat dels Pirineus, el que ara coneixem com a Catalunya Nord, el Rosselló, el Conflent, Vallespir, Capcir i la meitat del comtat de la Cerdanya passà a mans franceses. A aquest acord arribaren els representants de Felip IV de Castella i III de Catalunya-Aragó i els de Lluís XIV de França, "sense tenir en compte les corts catalanes ni tan sols notificar-los-ho. Les Corts del 1702 foren oficialment assabentades, per primer cop, del tractat, sense ratificar-lo, però donant-lo per fet. Per la banda rossellonesa, la integració a França fou resistida amb intensitat; els primers cinquanta anys de domini francès –que no hi respectà cap dels drets ni constitucions catalanes i cercà de francesitzar el país al màxim– foren plens de conspiracions antifranceses per tal d'assolir la seva reincorporació al Principat." (Gran Enciclopèdia Catalana)

Aquest fet marcà una clara i ràpida decadència de la cultura catalana. Segons un cartell que hi fotografiarem, els catalans que refusaven la nacionalitat francesa (els Miquelets) trobaren refugi dins el castell de Rià. El 16 de maig del 1672, les tropes de Lluís XIV, comandades per Vauban, enderrocaren i enterraren el castell, símbol de la resistència catalana. Avui, una bandera catalana, oneja, trista, sobre els enderrocs. Nosaltres, també tristos, ens hi férem unes fotos, sabedors que estàvem en un lloc cabdal, almanco sentimentalment, de la nostra història com a poble. La mateixa sort, la del perdedor, tengueren altres indrets de la zona.

Carrers de Taurinyà

Carrers de Rià

LA LLENGUA CATALANA

Si la llengua és la primera senya d'identitat d'un poble, aquesta l'han de cercar ben endins. Quan entres a la Catalunya Nord, entres a França. Tot està en francès, tothom parla en francès. El "bonjour" guanya, però de molt, al bon dia. Tal vegada és la impressió pessimista de 10 dies d'estada. Voldria que fos un engany, que la situació

anàs canviant. Però hi ha hagut molts de factors que han ajudat que la llengua catalana s'anàs arraconant de la vida pública. En primer lloc la venuda a França de la Catalunya Nord mitjançant el Tractat dels Pirineus. La Revolució Francesa secularitzà abadies i monestirs, llocs que a Catalunya sempre han estat nuclis on s'ha mantingut la cultura i la llengua catalana i també centres difusors. El sistema d'ensenyament i del funcionariat francès sempre ha estat molt centralista. I nosaltres, que vivim a l'exterior, sabem ben bé quin mals ens fa el centralisme. L'únic que s'ensenyava a les escoles és el francès i, a més, s'ha produït un fort desplaçament de població del nord cap al sud cercant el sol del Migdia i afavorint l'afrancesament del territori. Tot plegat i a grans trets, factors que duen una llengua a la mort.

L'abadia de Sant Martí del Canigó, reconstruït amb l'ajuda de catalans del nord i del sud i que donà a conèixer Verdaguer en el seu poema

Però la bandera, la quatribarrada, sí que hi és. Hi és per tot. Tot és quatribarrat fins a l'extenuació. I també que els productes són del País Català, no, "du Pays Catalan" sempre. El pa, el vi, el formatge, la pasta de fetge, ...

També la premsa escrita és també tota en francès: just una carta en català durant els deu dies a "L'Independant catalan" i una revista "Trobadors", en occità i català, que comprarem a Sant Miquel de Cuixà. Per trobar un llibre també n'hi ha panxada: havíem sentit

IMMOBILIÀRIC

LLUC MATAS

"Venga a descubrir un paraíso"

"Kommen Sie, finden Sie Ihr paradís"

Plaça des Pou, 17
07519 Maria de la Salut (Mallorca)

Tel: 971 52 50 70
Fax: 971 52 57 73
Mobi: 679 90 57 94

parlar de l'editorial "Llibres del Trabucaire" i a Ceret en trobarem alguns.

Ja decebuts per no sentir el dolç parlar de la nostra llengua trobarem alguns brins d'esperança: cercant pel dial de la ràdio, en trobarem una, "Ràdio Arrels" que emet sempre en català des de Perpinyà. Des d'aquell moment ja no deixarem la seva sintonia. A l'entrada dels pobles el nom està primer en francès i després en català. Els noms dels carrers els trobarem escrits just en català a diversos pobles com a Taurinyà i a Pi de Conflent. A Rià hi havia les dues formes, sempre donant preferència a la forma francesa. Vaig poder parlar en català amb la madona del càmping, però l'amo tenia moltes dificultats per expressar-se. En un taller de la casa Renault vaig demanar al mecànic si sabia català. Però tenia tantes dificultats per expressar-se que li vaig dir que continuàs en francès: ja feria l'esforç jo. A l'abadia de Sant Miquel de Cuixà es va fer la visita en català, però no a Sant Martí del Canigó, malgrat el que ens guià era de Barcelona. També poguérem parlar en català, amb un músic de la Cobla Mil·lenària, a Prada. En canvi no ho poguérem fer al Palau dels Reis de Mallorca, a Perpinyà, malgrat el guia duia una etiqueta amb el seu nom, Jordi.

Però la parlada més agradable la tenguérem amb una dona de Pi de Conflent. Després d'una caminada d'unes dues hores per un recorregut per dins la muntanya, entre insectes, flors, bots d'aigua i arbres, a la tornada a Pi, a l'entrada del petit poblet hi havia una dona que semblava lletugues. Ens va parèixer que parlava en francès amb un home que passà. Però fou ella qui es dirigí a nosaltres en català després d'haver-nos sentit parlar. No sabia on era Mallorca però sí les Balears. Ens digué que sí, que hi havia molta gent que parlava català, que tenia família a Camprodon, i que n'hi havia que duen els fills a escoles que s'ensenya català a Prada. Ens digué que nomia Jacqueline. Ens demanà si havíem vist dos cavalls en la volta que havíem feta, ja que eren seus. Estàrem molts contents d'haver parlat amb ella i ens férem una foto plegats.

Parlant amb na Jacqueline a Pi de Conflent

I l'endemà de la nostra tornada començava a Prada la Universitat Catalana d'Estiu.

LA MÚSICA

El violoncel·lista, compositor i director d'orquestra Pau Casals durant el franquisme s'exilià voluntàriament i s'establí a Prada, essent l'ànima dels seus festivals de Música. Actualment el festival du el seu nom i omple de música totes les petites esglésies del Conflent. Ara bé els plats forts tenen com escenari les esglésies de l'abadia de Sant Miquel de Cuixà i la de Sant Pere de Prada. Durant la visita a Sant Miquel de Cuixà sonaren les melodies dels músics que assajaven el concert del

Assaig del concert dins l'església de Sant Miquel de Cuixà

vespre. I un dilluns, a les onze del matí, poguérem gaudir d'un excel·lent concert donat pels alumnes de "L'Académie Internationale de Musique", curs magistral d'instruments i de música de càmera, dins la petita església de Rià. El vespre abans de la tornada també poguérem escoltar dins l'església de Sant Pere de Prada, les darreres cançons del concert de sardanes que hi donà la Cobla Mil·lenària. Adquirírem un compacte seu i també, a Ceret; un altre titulat "Pop Songs del Rosselló 2" interpretat per Pascal Comelade i Gerard Jacquet, amb cançons populars que són una vertadera delícia.

COM A CONCLUSIÓ

La decepció dels primers dies anà trobant motius d'esperança encara que no immediata. Pens que, de qualque manera, hem de trobar motius per trobar-nos i re-establir lligams que en èpoques passades vàrem tenir. Lligams senzills, trobades, contactes entre catalans del nord i del sud i també, i sobretot, amb Mallorca, amb qui formarem un regne independent. La llengua i la història ens han de tornar a unir. Per la nostra part, dins la vessant escolar i com a revista, hem d'esforçar-nos en mantenir aquests lligams. I personalment, si no hi teniu altres motius, la bellesa paisatgística dels Pirineus és un factor més que sobrat per anar-hi.

Magí Ferriol

BULLIT DE NOTÍCIES

EN MARTÍ SERRA, NOU SECRETARI DE L'AJUNTAMENT

El passat dia vint-i-sis d'agost prengué possessió com a Secretari-Interventor accidental de l'Ajuntament de Maria, el funcionari Martí Serra, pel qual havia estat nomenat per decret de Batlia el dia 2 d'agost. Aquest lloc havia estat ocupat de manera interina per na Catalina Pons Bestard. Li desitjam encert i bona feina en aquest nou càrrec.

TEMPS DE BOLETS

L'agua que ha caigut durant tot aquest estiu, ha fet que als nostres pinars i alzinars s'omplissen de bolets de tota casta. Ja el 18 de juliol, quan anàrem al Torrent de Pareis, férem una aturada per a cercar-ne. La muntanya n'estava ben farcida. Però és que el nostre poble no ha estat menys. Com a prova aquí teniu aquesta foto feta dia 19 d'agost d'una cercada feta devers Llampí.

COMENÇAMENT DE LES CLASSES

L'estiu està a les acaballes i quan això passa vol dir que al·lots i mestres han de tornar a classe. Segons el calendari escolar, el dia de començament per a tots els nivells, serà el proper dia 16 de setembre. A l'escola de Maria, les activitats ja han començat i el claustre de professors està complet. Hi ha dues novetats per enguany: Adelina Gutiérrez Bonet substitueix a Joan Capellà Galmés a Primària i Pedro Ramon Alemany Nicolau a Margalida Serra d'Educació Física.

VENDA DE LLIBRES DE TEXT

El propers dies 9 i 10 de setembre, de 17 a 20 hores, a l'escola de baix, hi haurà representants de la Distribuidora Rotger amb els llibres de text del centre. Aquest desplaçament es fan d'acord amb l'Ampa, per evitar que s'hagin de desplaçar els pares a les llibreries per adquirir-los.

DIADA DE MALLORCA

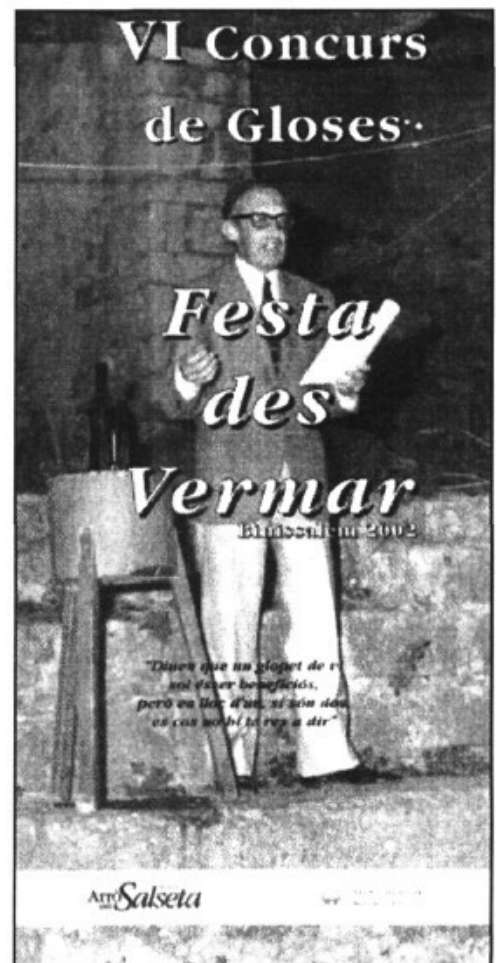
Durant quasi tot el mes de setembre tenen lloc arreu de quasi tots els pobles de Mallorca, diferents actes culturals, musicals, esportius, entorn del 12 de setembre, Diada de Mallorca. A Maria enguany ens toca un poquet. Serà el proper dilluns i també dins els actes de les Festes de la Mare de Déu, que coneixerem els Reis de Mallorca amb els gegants Jaume II, Sanç I, Jaume III, personatges medievals, malabars, banderetes, bengales, globus, músics, tamborers i xeremiers. Però el plat fort serà dia 12, amb un seguit d'actes institucionals a Palma.

PREMIS CIUTAT DE PALMA

Hem rebut la convocatòria dels premis Ciutat de Palma juntament amb les bases, de Novel·la, Poesia i Arts Plàstiques, dotats amb 15.000, 6.000 i 12.000 euros respectivament. El termini d'admissió acabarà dia 5 de novembre. Volem recordar que fa uns anys Martí Monjo fou el guanyador del premi d'Arts Plàstiques.

FESTA DES VERMAR

Amb motiu de la festa des Vermar de Binissalem, l'ajuntament de Binissalem juntament amb el Consell Regulador de la Denominació d'Origen Binissalem Mallorca convoca el X Concurs de Fotografia i amb la revista Arròs amb Salseta, el VI Concurs de Gloses. Les obres seran presentades a l'Ajuntament de Binissalem fins el 18 de setembre, al carrer Concepció número 7, 07350 – Binissalem.

BULLIT DE NOTÍCIES

TONI FRESNEDA EXPOSA PER LA FIRA

El pintor Toni Fresneda exposarà a la Capella Fonda els dies de la Fira de Maria. L'exposició s'inaugurarà el divendres dia 27 de setembre a les 20 hores. El dissabte dia 28 estarà oberta des de les 20 fins a les 22 hores i el dia de la Fira, romandrà oberta des de les 9 a les 14,30 i des de les 16 a les 21 hores.

PARAULA DE POESIA

Encara que no estan acabat de definir ni el lloc ni els participants, enguany Fent Carrerany organitzarà Paraula de Poesia dins el marc del programa dels actes de la Fira. Si no hi ha res de nou es farà el proper dia 27 de setembre.

1r CAMPIONAT MUNDIAL DE TERCETI

Segons hem pogut saber i a rel de l'èxit de participació de l'any passat, enguany es durà a terme el proper dissabte dia 28 de setembre el 1r Campionat del món de Terceti. Es farà a Cas Metge Monjo i durarà tot el dia, dinar inclòs.

18è SEMINARI BLANQUERNA

Els propers dies 27, 28 i 29 de setembre, al Santuari de Lluc tindrà lloc el 18è Seminari Blanquerna que enguany es proposa reflexionar sobre fets històrics que han configurat el nostre poble, cercar nous valors d'acord amb una visió progressista de la societat actual, valorar les arrels cristianes que formen part de la nostra identitat i promoure la defensa de la nació, la llengua i la cultura. Enguany vos proposam participar en el debat sobre participació ciutadana i nous moviments socials. Hi participaran: Pere Fullana, Raül Romeva, Joan Amer, Jordi Sánchez, Vicent Partal, Llorenç Bravo, Arcadi Oliveres, Miquel Àngel Maria, Pere Muñoz i Jordi Porta

Termini d'inscripció: 17 de setembre de 2002. Per a més informació: miquel_socies@hotmail.com o catalina_mateu@hotmail.com

CONSTITUÏDA UNA PLATAFORMA CONTRA LA CONSTRUCCIÓ D'UN PARC TEMÀTIC A INCA

Més de 100 persones a títol individual, així com una quinzena de col·lectius, de tipus cultural, sindical, polític i conservacionista, han decidit crear una Plataforma que té com a objectiu evitar l'aprovació d'un projecte de parc temàtic a Inca. Entre aquestes entitats cal destacar:

- culturals: OCB Inca, OCB Búger,
- conservació: ARCA, GOB, GADMA
- partits: UM, PSOE, PSM, EU, PCIB, Els Verds

EXPOSICIÓ DE PINTURA

OLIS TONI FRESNEDA

FIRA DE MARIA DE LA SALUT SETEMBRE 2002

Del 27 al 29 de setembre de 2002
Inauguració: dia 27 de setembre a les 20,00 h.
Horari: dissabte 28 de 20,00 a 22,00 hores
diumenge 29 de 9,00 a 14,30 i de 16,00 a 21,00 hores.
Lloc: Capella Fonda. Plaça de Dalt. MARIA DE LA SALUT

- sindicals: Unió de Pagesos, CCOO

El centenar llarg de persones que s'han adherit a la Plataforma, molts d'ells veïnats de Son Bosc, són de diversos municipis de la comarca, especialment d'Inca, de Selva, de Campanet, de Búger i de Binissalem. La Plataforma durà a terme mobilitzacions

ORGANITZACIÓ PEL MULTILINGÜISME

Organització pel Multilingüisme ha enviat una carta tetralingüe (castellà, català/valencià, gallec i basc) a tots els 350 membres del Congrés dels Diputats i els 259 membres del Senat.

En aquesta carta, que és probablement la primera carta tetralingüe que reben ses senyories, Organització pel Multilingüisme insta els parlamentaris a fer avenços significatius en el ple reconeixement del caràcter plurilingüe de l'Estat i a donar compliment als objectius de la campanya "Segells plurals".

La campanya "Segells plurals" persegueix la incorporació de les llengües de l'Estat en els segells de correus i tots altres efectes postals. (Aquí podeu consultar, en Word, en text íntegre de la carta <http://www.om-plural.org/carta-4-bel.doc>. Al final trobareu la versió en català/valencià.)

Acompanya la carta la certificació notarial (tancada el 9 de maig) dels més de 300 municipis d'Aragó, Catalunya, les Illes Balears i la Comunitat Valenciana adherits a la campanya "Segells plurals". (Aquí podeu consultar, en Excel, la relació actualitzada el 5 d'agost http://www.om-plural.org/acta_prot.xls.)

DEMOGRAFIA

ENS HAN DEIXAT:

L'amo en Rafel Castelló Bergas, "en Figaret", morí el passat dia 30 de juliol a l'edat de 81 anys. El seu domicili a Maria era al carrer Nou, número 82.

L'amo en Miquel Oliver Roig, ens deixà el passat dia 19 d'agost a l'edat de 83 anys. Vivia al carrer Antoni Monjo, número 29.

Madò Jerònia Martí Vanrell morí el passat dia 22 d'agost a l'edat de 96 anys. Vivia al carrer de Sa Tanca, número 22.

N'Antoni Mas Mas ens deixà el passat dia 28 d'agost a l'edat de 54 anys.

Que descansin en pau.

TELÈFONS D'INTERÈS:

AJUNTAMENT	971525002 (FAX)	971525194
BIBLIOTECA		971525688
UNITAT SANITÀRIA (cita prèvia)		971525594
APOTECARIA		971525020
ESCOLA DE DALT (telèfon i fax)		971525083
ESCOLA DE BAIX		971525252
LOCAL TERCERA EDAT		971525564
PARRÒQUIA		971525033
GESA INCA: AVARIES		971880077
BOMBERS		085
HOSPITAL MANACOR Informació		971847000
	Urgències	971847060
	Cita Prèvia	971847100
AMBULATORI D'INCA		971502850
URGÈNCIES A TOTA L'ILLA		061
SON DURETA (Centraleta)		971175000
AMBULÀNCIES S.S. (Inca)		971502850
AMBULÀNCIES		971200362
RECAPTACIÓ TRIBUTS CAIB (Inca)		971505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA (Inca)		971505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores.

APOTECARIA:

Matí: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores.

BIBLIOTECA:

Dilluns i dimecres: de 16 a 18 hores.

Dimarts, dijous i divendres: de 16 a 19 hores.

LÍNIA MARIA-PALMA:

Sortides Maria: 8 i 15 hores. (15 h. Dissabtes no, Festius sí)

Sortides Palma: 13 (dissabtes, 14 h) i 19 hores. (Festius, 19,15 hores)

LÍNIA INCA-MANACOR:

Cap a Manacor: 12'30 i 19'55 hores.

Cap a Inca: 9'40 i 18'50 hores

LÍNIA MARIA-HOSPITAL-MANACOR:

(De dilluns a divendres)

Sortides Maria: 7'55, 10'30 i 14'45 hores

Sortides Manacor: 11'05, 13'35 i 18 hores

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU:
Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 hores al**855043**

- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al**520292**

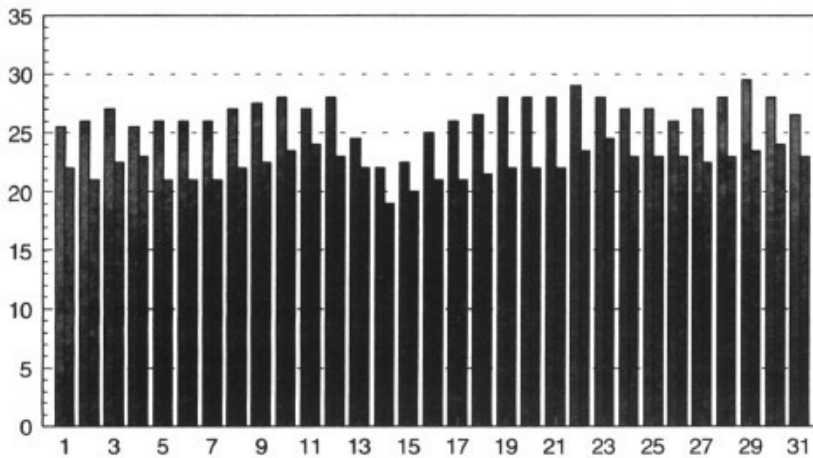
- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anticonceptius heu de cridar al**236624**

El temps

MES DE JULIOL

■ MAXIMES ■ MINIMES

PLUVIOMETRIA

Dia 13 41 l.

Dia 31 50 l.

TOTAL: 91 LITRES

Temperatura Màxima

29,5° C (Dia 29)

Temperatura Mínima

19° C (Dia 14)

Temperatura Mitjana

24,4° C

Mitjana Màximes

26,6° C

Mitjana Mínimes

22,2° C

UN CONTE D'ESTIU

Remenant els papers de l'Arxiu de Salamanca per fer una investigació històrica, en vaig trobar un que era un poema i vaig demanar per endur-me'l i estudiar-lo a Barcelona, això sí, ben segur i protegit, i no me'l deixaren treure. "De aquí no sale nada" em digueren, així que no em quedà més remei que fer-ne una fotocòpia i treballar amb ella.

Com que estava escrit en àrab, el vaig fer traduir a un il·lustre arabista de Felanitx que treballa a la UAB de professor.

En el seu informe diu el següent: es tracta d'un poema escrit per un soldat marroquí que formava part de la guàrdia mora d'aquell tristament il·lustre general que fou famós per aquelles obres de gran divulgació com: "Veinticinco años de Paz", "Raza", "Una Grande y Libre", "El contubernio judeomasónico", entre d'altres; el va escriure perquè sentia tristesa i enyorança de la seva

terra quan es trobava fent imaginàries a la capital.

Me l'ha traduït i com que el trob interessant l'enviï als intel·ligents lectors de Fent Carrerany perquè si els sembla bé li posin música d'havanera i serveixi per alegrar les nits d'estiu a la fresca.

Poema èpic d'en PERE GIL

Julivert meu
Com t'has quedat
Sense cap cabra
Sense cap cabra.

Julivert meu
Com t'has quedat
Sense cap cabra
I el "parxe" ianqui
Ben imposat.

Autor. El As-Nar

Antoni Gelabert Mas

C/. Major, 113 - Tel./Fax 971 525 035 - Mòbil 679 091 509 - 615 660 932 - 07519 MARIA DE LA SALUT (Mallorca)

**CONSTRUCCIONS DE PISCINES I ALJUBS AMB
SISTEMES DE PROJECCIÓ DE FORMIGONS GUNITATS**

Piscines d'es Plà

MARIA DE LA SALUT

NOTA: Pocs dies abans de morir, Miquel Oliver Roig ens va fer arribar el present escrit, la seva col·laboració habitual a la revista, que desgraciadament es convertiria en la darrera. Quatre dies després de datar-lo, morí de manera sobtada. Com sempre, no defuig els temes polèmics i que ell creu que s'han de treure a llum, per fer-los conèixer i que la gent opini i ho tengui present.

On és el bust?

Copii del *Nomenclàtor Popular*, proposta elevada a l'Ajuntament de Maria, per l'equip de Biel Bergas, Enric Pozo i Magdalena Torelló: "...dia 27 de novembre de 1928 quatre dies després de la inauguració de l'Escola de Baix, se'l nomenà fill il·lustre de Maria –es refereix al metge

Monjo-. La Biblioteca Popular Circulant fou creada també gràcies a les seves aportacions econòmiques" (...) "Més tard, l'Ajuntament encarregà un bust seu, a l'escultor P. Jofre. Aquesta escultura fou entregada a l'Ajuntament pocs dies abans que esclatàs la guerra del 36 i ja no va ser instal·lada a l'Escola de Dalt. Va aparèixer, l'escultura, l'estiu de 1989, dins la cisterna de la Casa de la Vila del carrer de Sant Miquel".

"DE BEN NATS ÉS SER AGRAÏTS"...I per això els pobles han tingut sempre a bé recordar els seus fills que més destacaren, ja fos esportivament, culturalment, o per altres distincions, i la pràctica ha consistit a dedicar-los una plaça, un carrer, o col·locar a lloc distingit una escultura que honori l'homenatjat. A Maria, si consultam el citat *Nomenclàtor Popular*, veurem que els mereixedors que actualment hi figuren són: Venerable Julià Font i Roig, Antoni Nadal, Miquel Santandreu, Joan Vanrell, Pere Mascaró, Jaume Cifre, Bartomeu Jordà, Jaume Bergas, Xesc de son Cloquis i Antoni Lluç Monjo.

I precisament de don Antoni Lluç Monjo i Bunyola, per la seva contribució a la cultura, ja fos amb aportacions econòmiques, influències personals i dedicació constant, servidor, volia llençar un CRIT en demanda d'una reparació moral, vista l'actuació irresponsable d'uns desalmats ignorants que en la seva actuació pretengueren rebaixar els sentiments culturals d'un poble que no ho mereixia. Reparació que crec obligada i desitjada que ha de dur al poble de Maria a reclamar que el bust, que sabem que existeix, cobri vida per ser col·locat allà on toca.

He tardat molt de temps a sortir enmig, esperant que qualcú

amb més testaments es llençàs a incitar els mariers amb aquest fi, perquè crec que és de justícia i perquè els joves d'avui sàpiguen que va representar, respecte de la cultura, en la nostra societat, la intervenció del metge Monjo. I per començar intentaré explicar com era l'Escola a la qual assistíem els del meu temps:

Començaré dient que el local era una sala on no hi cabíem tots els que hi hauríem de ser. Era damunt ca l'amo Antoni Nepto, al carrer Nou, on havíem de pujar per una escala de quaranta-dos escalons, estreta, tan inclinada com la que diuen va al Cel. Un sol mestre es cuidava de tot i de tots. No record ni una pissarra, ni "aseos" dignes de tal nom; ni material de treball de cap classe; només un simple llibret "*Preparatorio*" i una humil plagueta. El mestre no ens podia conèixer a tots, no tenia temps per dedicar-nos l'atenció deguda. Esports, gimnàstica, o qualsevol activitat de jocs, ni somiar-ho –com? en una sala? I hi intervé el metge Monjo. I amb les aportacions econòmiques, influències personals i dedicació mou autoritats municipals, provincials i estatals a construir una Escola Graduada, la més guapa edificada, aleshores, a Mallorca. I ens traslladarem a la nova Apolonia Monjo, avui Escola de Baix. I allà quedarem meravellats, els qui tinguérem la sort d'anar-hi els primers, ja que en lloc d'una sola sala, disposàvem de tres aules espaioses, una sala que en dèiem "Sa Direcció", un pati gran al centre, unes instal·lacions higièniques com no n'hi havia a cap casa particular aleshores, un jardí envoltant que sempre tinguérem fet una meravella, un mestre, en Madrigal, ajudat per "mestre" Pere Colombram, que no sé d'on treien hores per dedicar-nos (riuran els jovenets d'avui si els cont que una de les coses que més em meravellà un d'aquells primers dies, va ser quan el mestre ens demostrà i explicà allò de la teoria d'"**Els cossos es contrauen pel fred i es dilaten per el calor**" usant aquell aparell del qual en penjava un pèndol acabat per una esfera metàl·lica, la que normalment, en fred, passava per dins un cercol de metall, però que una vegada escalfada l'esfera, a través del foc, ja no passava per cercol. Us semblarà una beneitura, però per a nosaltres que no havíem vist res mai, aquell experiment de física va ser per a nosaltres, una cosa extraordinària, per quedar amb la boca oberta). De no tenir més que una plagueta i un llibret, passàrem a disposar d'una biblioteca i d'unes pissarres espaioses on hi gastàvem guixos i més guixos fent exercicis. Començarem a fer gimnàstica i al cap de poc temps desfílàvem com a soldats. Estàvem còmodes. Va ser un pas impactant que segur cap de nosaltres no hem oblidat. I, tot no, però quasi tot ho deuen a la constant dedicació del metge Monjo.

En poc temps arribaren altres mestres: don Pep de Petra, don Enrique, don Simón, etc. I poc després, l'any 1934 –solament sis anys després- aconseguí don Antoni, compromès, segons m'han contat, per la "pilleria" de

Imatge del bust del metge Monjo, publicada per Fent Carrerany l'any 1986

l'amo en Jaume Pastor, el batle d'aleshores (segurament el millor batle que hem tingut a Maria), que l'agafà en una "fantasia" (al metge li agradava fer gros!) en dir públicament: —*Jo pos trenta mil pessetes per construir una altra escola*—diuen que digué el metge en una reunió a l'Ajuntament. I l'amo en Jaume, viu com una centella, l'agafà de la paraula i el comprometé a signar aquell compromís verbal. I don Antoni, signà! I en poc temps aquell actiu batle i totes les forces de Maria encapçalades pel metge aconseguiren aquell altre grup escolar: "Antonio Lucas Monjo", avui Escola de Dalt. Podria seguir contant mil coses, però preferiria que fossin aquests més de quaranta mestres d'escola que han sortit de Maria; aquesta dotzena de metges, apotecaris i manescals mariers; aquest nombre elevat de llicenciats, advocats, professors, catedràtics d'institut i d'universitat, gent tota aquesta nascuda al nostre poble i que la majoria passaren per una d'aquestes escoles públiques, qui es pronunciassin públicament, sense esperar més. Al mateix temps, com és natural, també convidà a tots els mariers treballadors en tota classe de serveis, indústria i comerç; a tots els amics de la cultura, a cridar fortament perquè es faci justícia a una persona altre temps injuriada i maltractada per quatre irresponsables ignorants que duits per l'odi intentaren embrutar un nom digne.

I res més. Solament voldria afegir que aquestes dues escoles, en aquell temps foren, a més de l'orgull dels mariers, l'enveja dels pobles veïns.

Feta la crida, comunic que demà mateix dirigiré per escrit una sol·licitud al batle, demanant: ON ÉS EL BUST? Bust, que és del poble de Maria.

Maria, 15 d'agost de 2002.

Miquel Oliver i Roig

PD. I al meu amic Miquel Rosselló, que escrigué allò que podríem dir la part picaresca del metge Monjo, anècdotes de domini públic, el convidaria particularment que usi la seva saviesa poètica per lloar l'altra part, la cultural, dedicant-li uns versos d'aquells que en Miquel sap

comprendre; convidada que estic segur que acceptarà de bon grat, tota vegada que és coneixedor de l'obra i de la part de mecenatge que el metge féu per Maria. I perquè vegi que aquell anècdotari no perjudica ni poc ni molt, segons servidor, la figura del nostre paisà, a continuació relataré una més de tantes anècdotes, i en la qual jo hi vaig participar. Devia ser allà per l'any 1938, estant, servidor, destinat al Batalló 113, ubicat a Campos, un bon dia, poc abans de la una del capvespre m'avisà l'oficial de guàrdia que em cridaven per telèfon des de Cas Marians, fonda on dinàvem un grup d'oficials fadrins. Posat a l'aparell, madò Coloma em comunica que a ca seva hi havia un senyor que em demanava. I preguntant pel nom d'aquell senyor, em responen que es tracta del metge Monjo... —*Putes!* Vaig exclamar. —*I què fa el metge Monjo per aquí?* —*Res,* -dic a la madona- *que m'espero que aviat arribaré.* I ràpidament m'encamin cap a Cas Marians. —*Hombre!*, exclamà don Antoni, al temps que m'abraçava. —*Passava per aquí i he recordat que un fill d'en Miquel Catinc hi feia el servici i no he volgut anar-me'n sense saludar-te.* —*Li agraeix l'atenció, don Antoni* -li vaig dir al temps que li presentava els meus companys que ja anaven aproximant-se on hi havia la taula posada. I seguidament el vaig convidar a dinar amb nosaltres-. —*No, gràcies Miquel. T'ho agraeix. Jo tenc reservat al Tèrminus i dinaré en arribar a Ciutat.* Mentre s'anava acostant a la taula. Total que no el vaig haver de pregar gaire. I en poc temps es va fer l'amo de la reunió.

—*No sabeu la satisfacció que sent d'estar envoltat d'un grup de joves oficials de l'exèrcit espanyol*—mentre omplia el pit-, *joves patriotes,* -aquí tota classe de paraules afalagadores. Contà que ell era amic d'en Franco, que el convidà i vingué a la inauguració de l'Escola de Dalt, l'any 1934, quan en Franco era Comandant Militar de Balears. Que havia conegut el dictador Primo de Rivera, de quan l'any 1928 vingué a inaugurar la primera escola de Maria. En una paraula, fou un xou tenir-lo a la taula. I acabat de dinar anàrem a Cas Sant, un cafè tradicional, on passàrem una estona esperant l'hora de sortida de l'autocar que l'havia de dur a Palma. Mentre, jo havia enviat un soldat a comprar el bitllet i a guardar-li lloc al camió. I abans de pujar-hi i notar que el soldat li havia guardat lloc, no cont les paraules amables que li dedicà en agraïment per la deferència. I m'abraçà i em va fer saber que s'enfadaria molt si sabia que havia anat a Maria i no anava a dinar a ca seva. Per acabar, he de dir que no el vaig veure més. Va morir poc després, el 1934. Quan ho vaig contar a ca nostra, mumpare em digué: —*Segur que et cercà a l'hora de dinar. Per pintar una "gorra", no n'hi ha hagut d'altre.* Una "gorra", però, dic jo, de categoria i amb tota delicadesa.

Rosselló sé que no em fallarà. Posa fil a l'agulla. Adéu.

Ha mort Miquel Oliver.

Dia 19 d'agost del 2002, el dia de sant Magí.

Un gran amic i un gran col·laborador de la revista Fent Carrerany, sempre es creia en bé del poble i en bé dels seus amics, era lleial i molt alegre. No admetia injustícia de cap persona. Era un gran enamorat de la seva dona i l'estimava i l'adorava amb tota la il·lusió de la seva vida, igualment amb els seus fills, Miquel, Joana Maria i Maria Antònia.

En el carrer San Miquel de Maria estava ubicat el convent de monges franciscanes, també hi havia l'ajuntament, on treballava d'escrivent Miquel Oliver. En aquesta beneït carrer, en Miquel va trobar, o millor dit va conèixer la seva mitja taronja i el seu gran amor, la simpàtica Isabel. Viatjaren després de casats al Brasil i amb un parell d'anys, s'establiren a Palma i després es retiraren a les seves arrels, a descansar a la seva pàtria de joventut, Maria de la Salut.

Miquel Oliver era un gran lluitador i un gran intel·lectual, era un mestre d'escola quan va ingressar a l'acadèmia militar de Saragossa i molt prest va ascendir a alferes i després va passar pels regiments d'Àfrica i va passar a tinent. Va ésser un gran militar i li varen donar la creu del mèrit militar per salvar un soldat que s'ofegava a la mar de l'estret de Gibraltar.

Per una circumstància desconeguda es va llicenciar i va passar a Maria de la Salut i va treballar d'oficial durant uns quants anys a l'ajuntament. Per aquell temps va ésser nomenat president d'Acció Catòlica i el seu secretari era Bernat Sureda i un servidor Miquel Rosselló, delegat de propaganda. Aquí vàrem formar un equip amb molts de joves del poble amb molta de fe i creença, on el conciliar era don Miquel Estades, el rector del poble, con tota aquesta joventut s'organitzaven moltes d'excursions i caminades a peu fins al monestir de Lluc a visitar la Moreneta i al mateix temps a demanar-li les seves benediccions.

En aquells temps era una època d'esplendor i de grandesa dirigida per don Miquel Oliver, va dirigir actes religiosos i sabatines que ens reuníem cada dissabte a demanar a la patrona i Verge de la Salut, les gràcies i les benediccions per a totes les famílies del seu poble.

Per divertir el poble s'organitzaren unes quantes comèdies on el director era Miquel Oliver i l'apuntador. La comèdia que va agradar i calà en el cor dels mariers, va ésser El Hijo Pródigo, la vàrem haver de repetir en diverses ocasions, sempre al nostre costat l'home, l'amic que en arropava en tot moment. Moltes de gràcies amic Miquel. El cervell i gran dirigent amb tots els aspectes cívics i religiosos, planificava pels interessats cursets de cristiandat que varen ésser molts profitosos i molts reconfortants per a tots el joves que els varen fer, i el centre va ésser en el santuari de Sant Honorat i en el santuari de Santa Llucia. Tornava ple d'entusiasme de fe i alegria aquella joventut que es convertia amb llum i sol de Mallorca sencera. En

aquells temps l'aire corria més fresc i carinyós entre la joventut, el respecte per la gent i amb els pares era més atent i més propici a l'obediència i a l'amor entre els germans.

Don Miquel Oliver en ha deixat, però seguirà viu el record i viu en les pàgines que ha escrit a la revista Fent Carrerany. Tants d'anys viu en el record d'aquelles anècdotes, tan fermes i elegants que ens contava l'ermità Pau, pintor de la capella de les monges franciscanes i quan jo vos contava el conte del capellà i el criat i el seu ca, que li ensenyarien a llegir i a xerrar, a Paris i moltes de coses mes.

Salutacions a Bernat Sureda que també t'espera en el cel i no oblidis els nostres amics que qualche dia no molt llunyà vendran a estar amb vosaltres.

Don els més sentit condol a la teva dona, als teus fills: Miquel, Joana Maria i Maria Antònia. I a tots els teus familiars. Que Déu t'hagi concedit un lloc en la santa glòria..

El teu amic Miquel Rosselló Quetglas.

TOTS ELS MATISOS DE L'ABSÈNCIA

Conten que un jove aprenent de periodista entrà de meritori a la redacció d'un diari. Recomanat per qualcú - que no devia ser de primera fila, precisament-, el col·locaren a la secció de necrològiques. A la societat on es movia era costum que els traspassos i les cerimònies religioses que se celebraven fossin un vertader esdeveniment social i que es rivalitzàs en fer ostentació de poder a l'entorn de la mort. Amb el temps el jove hi trobà gust en aquell món i arribà a ser un vertader expert en l'art de la lloança necrològica. El repertori metafòric utilitzat assolí quotes d'un nivell tan alt que les famílies se'l disputaven i era convidat a presidir els millors funerals que esdevenien a la contrada. Fins que un dia la mort el tocà de ben a prop. Va viure la mort d'un ésser estimat i es quedà sense capacitat de descriure-la. La mort no tenia colors, no tenia matisos. No era grandiosa, ni sublim, com acostumava a escriure a les seves cròniques. La mort era buida, vulgar, poca cosa. El problema era dels qui quedaven.

Ara, la mort, que m'havia envoltat unes quantes vegades, m'ha tocat de ben a prop, Mai no l'havia vista en directe. És lletja. Poca cosa. Vulgar. No faré, no vull fer cap lloança del meu sogre, Miquel Oliver i Roig. Em queda la seva integritat, el seu respecte. També les seves dèries, cabòries i obsessions -qui no en té?- que sortien de manera clara en els seus escrits; uns escrits que tenien la gràcia i l'habilitat de ser punyents, polèmics, contundents.

Els qui l'envoltàvem, els qui l'estimàvem, els qui l'apreciàvem, el trobarem a faltar. No és de la mort, de la seva mort, que vull parlar. És de l'absència. De tots els matisos de la seva absència. I no tenc paraules per descriure-la.

Joan Gelabert i Mas

Joan Guasp

EL MISTERI MÉS GRAN

(A Miquel Rosselló Quetglas)

Voldria no repetir-me i no dir allò que ja he dit en altres reflexions anteriors. Aquest també és un aspecte molt fràgil de l'escriptura. Així que ho diré d'una revinglada. El misteri més gran, com tots sabem, és el de l'existència. Naturalment. I per concretar més podríem dir que ens referim a l'existència humana, a la teva i a la meua, a la de tots els que tenim consciència del que significa el concepte de misteri. El que primer hem de reconèixer és que el misteri es troba inserit de forma absoluta en la naturalesa dels éssers humans. Essent així les coses no ens hauríem de preocupar gaire pel fet misteriós. Així és la realitat i així l'hem d'acceptar. No hi podem fer res, tanmateix. Però no. Volem esbrinar-ho, volem escodrinyar tots els racons i tots els aspectes d'aquesta naturalesa nostra i tot allò que l'envolta. També constitueix un altre misteri això de voler escorcollar els misteris. Per què ho volem fer? No ho sabem. És quelcom natural en nosaltres, un cop més.

Així que ja tenim el motiu més interessant de les nostres vides per fer que elles no siguin mai avorrides. Desxifrar els misteris que ens abracen des del mateix moment de la nostra naixença, o almenys intentar-ho, ens durà més temps que el temps que durí la nostra vida. No ho aconseguirem. Ja en podem fer de cabrioles d'un vent i d'un altre, que tanmateix no ens en sortirem. Però no deixarem en cap moment d'inquirir i d'escorcollar. Aquest és el misteri més gran: que malgrat saber que som incapaços d'arribar a saber allò que volem saber estam constantment encaparrats en esbrinar-ho. Magnífic! Magnífic artefacte aquest de l'ésser humà! Tan bé com estariem creuats de mans i ben asseguts, tot esperant que se'ns comunicàs allò que se'ns està destinat a saber. Però som massa caparruts. No podem mantenir aquesta passivitat, aquesta calma absoluta en el nostre interior. Hem de fer-nos preguntes i més preguntes, una darrera l'altra, fins a l'esgotament final. No pot ser de cap altra manera. Aquesta és la nostra finalitat immediata de la qual no en podem defugir.

Així que accepta-m'ho: estam enrevoltats de misteri. De misteris. Misteris a dalt i a baix. Misteris a dreta i esquerra. Misteris a dins i a fora. A partir del nostre aguait a la vida no feim res més que preguntar-nos "per què" Per què això i per què allò. No sabem res. No comprenem res. Només intuïm. O ho creiem. Aquest és el veritable misteri: el de creure en els misteris. Per què creiem en allò que

desconeixem, en allò que no veiem, en allò que som incapaços d'explicar? Per què naixem els homes, si al final ens hem de morir sense saber per què? I per què, d'altra banda, ens aferram tant a la vida si no aconseguirem aferrar-nos-hi per a sempre? Per què

temem tant la mort si al cap i a la fi ens allibera de tots els per quès?

Podríem seguir fent-nos tones de preguntes. Mirau, m'han entrat ganes de contar-vos una història real dels nostres dies. Tenc un amic que fa més de vint-i-cinc anys que pateix una paràlisi muscular progressiva. Al llarg d'aquests 25 anys ha anat perdent la mobilitat de les seves carns i de tota la part inferior del seu cos. Des de fa uns cinc anys viu en una habitació de ca seva d'uns quatre metres quadrats: la part que ocupa en el llit i un espai molt estret entre el llit i la paret, el qual envaeix quan s'aixeca", és el seu hàbitat quotidià. Perquè, de fet -ben mirat- no s'aixeca mai. Es gira i es mig incorpora, quedant assegut a la vorera del llit. Aquesta és tota la seva possibilitat de moviment. També, un cop assegut d'aquesta manera, pot allargar els braços i les mans fins a una prestatgeria que té farcida de papers i de llibres, fins a la tauleta de nit, fins al telèfon, fins a l'aparell de ràdio i fins el comandament a distància de la televisió. I així s'està tots els dies de la seva vida. Un dia i un altre. Un any i un altre. I ara ve el millor de tot: el meu amic és feliç. Veritablement feliç, Molts de vosaltres no em creuríeu si no sabéssiu que jo tenc el costum de dir la veritat. Aquest home immobilitzat, aquest bon amic meu, es demana constantment "per què"

No té resposta a la seva eterna pregunta. La millor manera de contestar-se és amb un somriure, perquè al cap i la fi és feliç. I no només és feliç, sinó que reparteix felicitat a tots aquells que el visiten. Sembla que sigui mentida, però és així. Sovint vaig a ca seva a visitar-lo. I hi vaig per recuperar energies. Estar-me amb ell una estoneta, una hora o més temps, significa vigoritzar el meu esperit, enfortir, el meu ànim. Hauria de ser tot al contrari, que fos jo el que proporcionàs ànims a l'invàlid, i tractàs de consolar-lo de la seva greu situació. Idò és al revés. La pregunta seria: per què la gent que pateix es queixa constantment i, malgrat tot, hi ha excepcions a aquesta regla que, en comptes de queixar-se conta acudits i alegre els seus visitants? No hi ha dubte que l'estat psicològic de la ment juga un paper important en la interpretació de l'estat general de les persones, es trobin en, la situació que es trobin. Encara que, ho mirem com ho mirem, tot plegat és una realitat força misteriosa. Una realitat a la qual ens resulta impossible donar-li una explicació del tot entenedora. Està ben vist que la vida és això, un misteri

de misteris indesxifrables que, malgrat tot, tenim la il·lusió i les ganes de desxifrar. Estam donant voltes al mateix lloc.

Tomant al meu amic i a la seva invalidesa, he de dir que dedica el seu temps a "activitats" que semblen inútils, com són llegir, escriure, resar, escoltar la ràdio, mirar la tele, telefonar als amics, enviar cartes als polítics i, el que és més sorprenent, a fer gloses humorístiques i a inventar-se acudits. Es tracta, com es veu, d'un home excepcional. Quin humor s'ha de tenir per "perdre" el

(Aquest article va sortir publicat al Diari de Balears, dimecres dia 31 de juliol, una vegada ja teníem el número d'agost a la impremta. El reproduïm pel seu interès i per les referències al nostre col·laborador Miquel Oliver)

Teràpia de Grup

Alhora de començar a escriure això que segueix, no se m'ha acudit millor titular que aquest: "Teràpia de grup", que és el que en realitat escenificàrem els divendres 26-7-02, a les 10m del vespre, a Maria de la Salut,

precisament al local de Ca Ses Monges, al carrer de Sant Miquel, a tocar la plaça Major.

La iniciativa va ser d'en Joan Gelabert, volia dir, va ser el que em telefonà em convidà a participar més que res com a sineuer real i vocacional a un acte que, vaig entendre, es tractava de desengavatxar antigues petites rancúnies, i algunes no tan antigues batalletes del padrinet "Cebolleta", d'un parell de pobles dels envoltants del seu: Maria de la Salut. I fer-ne una mica l'inventari de tot allò que ens uneix i potser també, dels històrics sofronys que possiblement ens separen una mica encara ara, de qualque manera. Res, cabòries de gent garruda com jo mateix, llufes dillunseres, que si ventiles l'estança, ja està arreglat el problema. És exactament el problema, ara vos ho explicaré.

A rotllo hi vàrem comparèixer: en Biel Frontera "Coramet", llubiner més baralladís que un Miura de quan els Miures encara ho eren, n'Antoni Mas, de Santa Margalida, el més jovenet de la taula i potser, per estudis el més sabut, en Miquel Oliver de Maria de la Salut, o sia, jugava dins camp propi i ho sabia, l'home, un vertader generador d'anècdotes ben sucoses, l'amo en Mateu Genovart "Sansó", un jovenel·lo petrer de 90 anys, que és la personificació que confirma la meua teoria de sempre: No és vell el qui té molts anys, ho és qui se sent vell, més fresc que una camaroja, l'home, en Joan Ferrer d'Ariany, un home d'una correcció de posat i una claredat d'exposició notable, i clar, jo mateix, que si no hi hagués comparegut, ara tampoc vos ho podria contar.

temps d'aquesta manera! Pensareu que és un altre misteri, i encertareu. Barrejar sofriment amb bon humor, ais i cebes amb acudits, immobilitat física amb contarelles i endevinalles, malestar general amb glosats necrològics desenfadats o de picat, és tot un art de la vida que només té explicació a través del misteri. Així és el món, així és la vida.

Bé, per ventura algun dia desapareixeran les boires de davant nostre i aconseguirem veure-ho tot més clar. Fins aleshores, si hi som a temps, restarem a l'aguait.

Cadascun de nosaltres digué la seva davant un públic que arribà a omplir del tot el pati del casal de les dites monges, que, vaig entendre, ha estat recentment adquirit per l'ajuntament, amb la finalitat de restaurar-lo i dedicar-lo a activitats culturals. Hi feia un estar de Déu, una fresqueta magnífica, i amb la cara del públic es podia observar que, tot en gros no ho fèiem del tot malament, semblava que s'ho passaven bé, el que ens ecoratjava a allargar les intervencions potser una mica més enllà del prudent, però vaja, tot en gros pens que va anar com una seda la cosa.

Fins i tot he de contar que, així, d'una manera molt casual, vaig viure uns moments d'una emoció alta. Va ser quan, després d'haver contat allò que sempre dic, els de les berbenes de Sineu, les anuals bregues amb els mariandos i la remullada col·lectiva isn l'abeurador municipal i baves de mul, i la posterior cervesa redentora de qualsevol nas esclatat, deia jo que, podria ser ben bé que una de les coses que potser acostaren una certa generació de mariandos amb els seus corresponents sineuers, va ser el "Colegio San Marcos" del meu poble, que malgrat l'horror dels seus sistemes pedagògics, possibilità mitjançant el batxillerat l'accés a carreres universitàries a un bon esplet d'al·lots dels pobles dels voltants. Inclosos un estol de marians, també.

I així, parlant parlant, d'una manera absolutament automàtica em vengué a la memòria el nom i la recordança d'en Tomeu Bergas, tot gentilesa i bonhomia, que els darrers anys de la seva vida treballà a un banc a Son Ferriol. I ho vaig dir i ho repetesc: el record com un bon pitot. Un infart cerebral el traí massa jove desgraciadament. Podeu creure que, cap al finaol de la concentració a l'hora del pa amb botifarró o llonganissa, un jove ben plantat se'm posà davant i em va dir: Jo som en Joan Bergas, el fill d'en Tomeu. Hòstia! Vaig pensar, potser fins i tot ho vaig arribar a dir. Més coses: resultà que per més inri era amic del meu fill Biel i compartidor amb ell de bauxones diverses. Marianes en el sentit més profà de la paraula. Quan tornava cap a ca nostra, pensava boca closa, closca endins, que, ben segur, definitivament, mariandos i sineuers havien signat una treva ferma i definitiva, un tractat de bona convivència per a sempre més.

Gabriel Florit

LA TERRA I ELS SEUS FRUITS

-Apunts de la Vida Pagesa-

El mes passat no hi va haver article, les vacances i la mandra de l'estiu no ens deixen distribuir el temps com hem pensat des d'un principi. De totes formes el mes d'agost d'enguany ha estat rarenc, ha plogut molt i hi ha molta d'humitat. Les feines de segar han estat complicades i a hores d'ara, finals d'agost, encara hi ha molts de bocins que no han segat, ni segaran. A més de l'humitat i el moll, l'herba tendre, sobretot la corriola, ha envestit per davall i embossa les màquines i tot està ajagut i fa mal fer-hi feina.

Aquest mes tampoc parlarem de res en concret, sols recordar que convé acabar de collir les ametlles i just després ja podem començar a exsecallar els ametllers. El mes següent xerrarem d'empelts, dels tipus d'empelt i les varietats que convé empeltar damunt cada patró. És un tema que interessa a molta de gent.

No tot ha estat dolent a causa de les pluges, quin gust han passat els aficionats a cercar bolets, ja han collit les primeres blaves, girgoles, picornells, etc. i si tot va com toca, enguany promet ser any d'esclatassangs, ja que si plou pel mes d'agost hi sol haver esclatassangs a l'octubre.

També hi ha hagut bones cercades de caragols, ja que pasturen a tota hora, a quasi totes les cases n'han menjats, diuen que els caragols d'agost no volen ser guardats i a partir d'ara conve no anar-ne a cercar, ja que comença l'època de cria.

Ara ens convé preparar-mos per les festes que ja són aquí, que les disfruteu, procurant menjar i beure tot el que puguem, sense que ens faci mal. Molts d'anys!!!

FEINES I COSTUMS DEL MES DE SETEMBRE

Pels qui encara no han acabat, o no han començat, els queda una esquerada de collir les ametlles, val la pena collir-ne un parell de saquets, encara que només sia per fer torró i menjar un parell de bessons torrats a l'hivern. Juntament amb les ametlles heu d'espolsar les garrofes que són bones pels animals i és un bon temps per empeltar els garrofers.

Convé començar a fer el guaret, malgrat que enguany amb les fortes pluges que han caigut molts els han fet a dins l'agost. Molts de pagesos no volen fer el guaret dins l'agost perquè diuen que la terra cova.

Passades les festes de la Mare de Déu hem de començar a mirar la vinya, que comença la vermada per poder fer el vi. Enguany amb la quantitat d'aigua caiguda hi haurà moltes de malalties a les vinyes i convindrà vermar tot d'una que el raïm sia madur, si no volem que s'acabi de fer malbé. Acabada la vermada, uns bons fideus de vermar acompanyats d'un bon vi, és el millor per reposar forces.

Al hort encara podem acabar de collir tot el que tenim sembrat de l'estiu i podem començar a sembrar pitxos, faves cebes, lletugues, espinacs. Diuen que si sembrau julivert dia 17 de setembre, dia de les Llagues de Sant Francesc, no espiga el primer any.

Recordau que comença la temporada de la llampuga, un peix que només se pesca per la tardor, aprofitau per fer llampuga amb pebres, amb tumbet o escabetxada.

Miquel Morey Mas

Estels de comprensió

Lluç MATAS

Por a la incertesa, contradicció de dos moments que es topen en una intersecció feta i un mal gust de boca perquè la realitat no s'assembla a la que vols. Sequera de vots, desert a l'envit, i el camí, el camí que no caminava. Era a un stop de misèries, era al lloc més comú de la degradació, on els

estornells fan un dinar de víctimes. El cel, no hi era i a la terra tot era i és la golafreteria per devorar amb una fe que no cansa. Aturat i ben aturat, no hi havia més llum que la fosca de saber-me mort en vida. Hi estava i hi estava més que ningú i no trobava sortida. La pols, dins els pulmons, m'arribava fins els collons i s'havia de produir l'hemorràgia. Aleshores vaig recapacitar: el problema era que tot el pensament que tenia era en negatiu per ser un malpensat i un egoista, per veure mal on hi havia o bé o no res. Sí, simplement no res o bé que eren vists com a mal. Se tractava d'una deficiència interpretativa condicionada per la por a veure la vida com és: la cosa més sagrada i divina que s'ha parit mai. De fet, la vida és una manifestació clara i esplèndida de l'existència de Déu. Déu és bàsicament VIDA que es regenera en cicles. No és por ni patiment ni esclavitud, és la veu tan interna que et fa pensar, parlar, escriure, procrear o escoltar les simfonies d'ocells a la matinada a l'arracer d'una pluja sota un porxo d'uralita. Escoltar-se, saber que un no vol el mal i aprendre a somriure són varietats de saber-se segur en cada passa. Oblidar el mal, l'inútil mal, començar la casa fent-la sòlida de personalitat i condició. Lo fet fet, ara toca començar de nou sense bromes i amb les ganes i il·lusió de creure en el Déu que ets tu mateix, el que pots escoltar quan no hi ha alienació o calvaris per revolts del dimoni de les pors. No hi ha dimonis sols hi ha morracos que, en dir-los fill de puta, es concaguen dins els calçons. Sols fan por perquè ells en pateixen a senallades. Dient-los: morraquet, marca dins l'àrea que no pots jugar de davanter centre. El davanter centre som jo. O no ho sabies morraquet lleig i estentissadet? "Puestos", dirà el mística i el morraquet serà ara al banquet i plorarà i riurà. I ho farà tant que li diran que es bipolar. Així tendrem un morraquet bipolar que l'única cosa que sabrà fer serà empenyar i amargar-se la vida.

La sort encén l'aire

Lluç MATAS

Un tresor està perdut a l'illa dels porros, refresca l'aire en un estiu de calitja, canta el rossinyol i la mar brava desperta el pensament. No hi ha núvols, sols silenci i l'home creu: és a l'instint i creu. Gemecs llunyans anuncien un caos que sols és a la imaginació per mor de la por al perjudici. Trona: hi ha tempesta sense núvols. Sol el sol riu. Cauen quatre gotes gruixades, s'arracona, puja al cotxe i va a la ciutat. Ara ja no creu: ha de competir i s'ha de fer dolent. Déu ho entén, i, com sempre essent-hi, calla. La idea és anihilar, rompre, destruir, ser millor, no perdonar i anar amb un trot d'engolir veïns i qui es presenti sempre posant bona cara. Trona també a la ciutat i trona tant que els habitants tenen por, i per por cerquen creure, sols per por i per a fotre a tot fill de Déu. I a ciutat també diuen misses que com als pobles no serveixen més que per fer hipocresia a través de la por d'un cel o d'un infern guanyats. Hi trona tant que decideix anar a l'illa dels porros altre cop: puja al cotxe i hi va perquè necessita l'ajuda de creure. No fa el camí debades no. Se sap sociable, se sap humà i està intranquil. Per què? Perquè s'ha despersonalitzat tant que ja ni té espill on mirar-se. A l'illa dels porros cau neu blanca i tots els habitants ploreu d'alegria. Llamps sense trons il·luminen una nit de canvi i la lluna besa la terra en una devoció de mare. Tornarà a ciutat, hi tornarà per a saber que finalment és cert que l'essència de tot és Déu, i que Déu no vol ni esclaus ni fer por sinó que tothom sigui feliç realitzant-se en un projecte que el contempla com a pardal de bon al·lot que és, perquè de tots i de tots se n'empatxa, perquè tots són Déu de cap als peus si no estan alienats per un consumisme publicitari. Escriure el llibre comença per a la primera lletra, després ve la segona i a continuació la tercera, acabant-se si s'ha d'acabar. Cercar l'embalum és perdre el temps en menjades de coco que ubiquen les coses on no són i les persones a un lloc tan pretès com fals. I Déu, si és una cosa, segur que no és polític. És tan pardal que t'estima amb bogeria.

BAR RESTAURANT

"SES TARRAGONES"

Pa amb oli
i
Carn torrada

Carret. Petra - Sta. Margalida Km. 8'600 - Tel.: 971 52 53 16

CARRERANY ESPORTIU

TORNEIG DE FUTBET 2002

Resultats:

Pub S'Estiu - Toni Font	4-8
Cafè Mercantil - Ramon Ferrer	1-7
Ca'n Moll - Bar Poliesportiu	2-4
Latino Junior - Tot Vidre	7-9
Cardona - Bijee	6-3
Taller B. Vanrell - Quintos	5-1
Pub S'Estiu - Clima Elèctrik	7-2
Cafè Mercantil - Cop de Gas	2-7
Ca'n Moll - Ramon Ferrer	2-14
Bar Poliesportiu - Toni Font	1-4

Tot Vidre - Toni Font	5-2
Ramon Ferrer - Bar Poliesportiu	14-2
Clima Elèctrik - Ca'n Moll	5-1
Cop de Gas - Pub S'Estiu	4-5
Cardona - Tot Vidre	0-8
Taller B. Vanrell - Latino Junior	5-5
Pub S'Estiu - Quintos	2-6
Cafè Mercantil - Bijee	6-2
Ca'n Moll - Cop de Gas	5-3
Bar Poliesportiu - Clima Elèctrik	2-5
Toni Font - Ramon Ferrer	

Bijee - Taller B. Vanrell	2-3
Quintos - Cafè Mercantil	2-2
Latino Junior - Cardona	9-4
Tot Vidre - Ramon Ferrer	2-4
Clima Elèctrik - Toni Font	2-3
Cop de Gas - Bar Poliesportiu	6-6
Quintos - Ca'n Moll	5-1
Bijee - Pub S'Estiu	1-11
Cardona - Taller B. Vanrell	3-13
Latino Junior - Cafè Mercantil	9-4

Taller B. Vanrell - Tot Vidre	3-2
Cafè Mercantil - Cardona	9-2
Pub S'Estiu - Latino Junior	6-8
Ca'n Moll - Bijee	4-4
Tot Vidre - Clima Elèctrik	
Cop de Gas - Ramon Ferrer	3-9
Quintos - Toni Font	
Bijee - Bar Poliesportiu	5-8
Latino Junior - Ca'n Moll	
Cardona - Pub S'Estiu	2-3
Taller B. Vanrell - Cafè Mercantil	8-0

Bar Poliesportiu - Quintos	3-0
Toni Font - Cop de Gas	4-2

CLASSIFICACIÓ DESPRÉS DE 12 JORNADES

	Punts	Gols a favor
1.- Ramon Ferrer	30	103
2.- Taller B. Vanrell	29	62
3.- Tot Vidre	27	50
4.- Es Turó	25	52
5.- Pub S'Estiu	19	50
6.- Quintos 71	19	47
7.- Latino Junior	16	74
8.- Clima Elèctrik	15	50
9.- Cop de Gas	13	53
10.- Cafè Mercantil	12	38
11.- Bar Poliesportiu	12	38
12.- Tallers Cardona	4	29
14.- Ca'n Moll	4	24
13.- Bijee	1	23

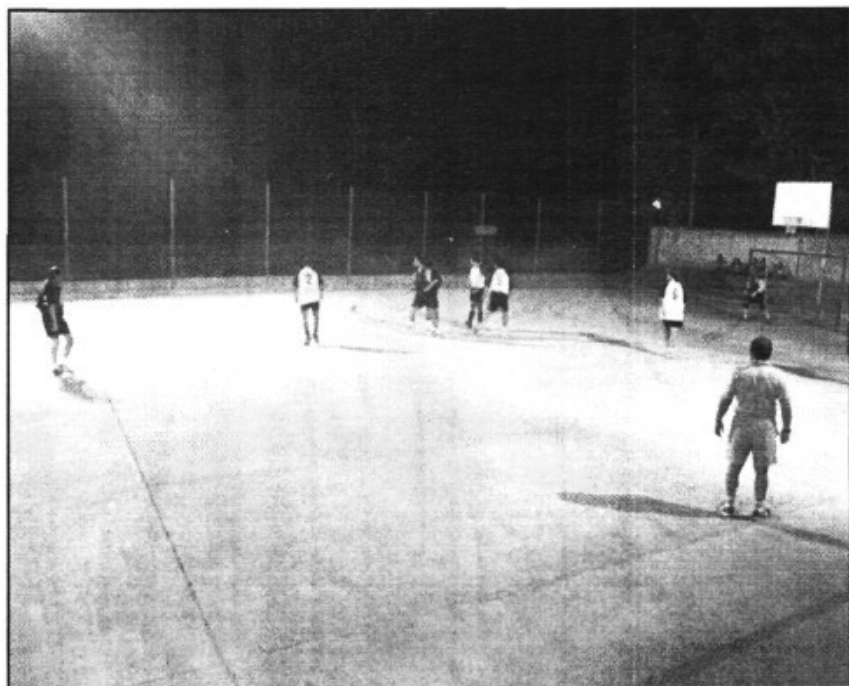
Ramon Ferrer - Clima Elèctrik	
Cafè Mercantil - Tot Vidre	
Pub S'Estiu - Taller B. Vanrell	1-5
Ca'n Moll - Cardona	7-4

Dijous, 29 d'agost

21 h. Bar Poliesportiu - Latino Junior
22 h. Toni Font - Bijee

Divendres, 30 d'agost

21 h. Ramon Ferrer - Quintos
22 h. Clima Elèctrik - Cop de Gas

L'EDUCACIÓ A DISTÀNCIA: UNA MODALITAT AMB PRESENT I FUTUR

L'Educació a Distància és una modalitat d'estudis particularment indicada per a les persones adultes que fan feina i tenen més de 18 anys. És una ocasió excel·lent per acabar els estudis que varen començar o en qualsevol cas per aconseguir el Títol de Secundària

Obligatòria (ESPA, primer i segon cicle) així com el Títol de Batxillerat LOGSE en les modalitats científica, tecnològica i humanística. Una societat cada vegada més competitiva necessita un nivell d'estudis més elevat. És una bona oportunitat de formació.

Aquesta modalitat d'educació té molts d'avantatges: en primer lloc l'assistència a classe no és obligatòria, pots matricular-te de les matèries que creguis convenient en funció del temps del qual disposes, sense límit de convocatòries, hi ha tutories col·lectives (una classe setmanal per matèria) i individuals per als alumnes (dues classes setmanals per matèria, una d'elles per a consulta amb el professor de la matèria a nivell presencial i una altra a distància mitjançant l'ús de tecnologies de la informació: Internet, o també via telefònica o per correu ordinari) per orientar-los. El professorat que t'atendrà tan del punt de vista docent com orientatiu es llicenciat en la matèria corresponent.

L'Institut Antoni Maura a Palma, és un centre situat al Polígon de Llevant, a 10 minuts del centre de la ciutat i és l'únic a Mallorca on s'ofereix la modalitat d'educació a distància per a persones adultes. El curs 2001-2002 cursaven aquesta modalitat més de cinc cents alumnes. L'alumne pot iniciar els estudis de secundària obligatòria i acabar obtenint el títol de batxillerat Logse el qual li permetrà accedir a qualsevol estudi universitari una vegada superada la prova de selectivitat o en el seu cas la prova de batxillerat prevista.

Per a qualsevol informació podeu contactar amb la secretaria del centre

al telèfon 971 242034, fax 971 240150 (dilluns a divendres de 10 a 13 hores); també podeu consultar la pàgina web: <http://www.iesantonimaura.net> on podreu trobar més informació de l'oferta educativa del centre o bé fer servir l'adreça electrònica : maura@iesantonimaura.net

Per a totes aquelles persones interessades, la matrícula comença a mitjans del mes de setembre. Podeu trobar tríptics del centre a l'Ajuntament de Maria.

AJUNTAMENT DE MARIA DE LA SALUT

**Com cada any, el darrer
diumenge de setembre,
dia 29**

**X FIRA DEL MERCAT
D'OCASIÓ O DE SEGONA MÀ**

"ES BARATILLO DES PLA"

**V MOSTRA DE MESTRES I
EMPRESSES ARTESANES**

Hi podeu trobar: • *Antiguitats diverses*

- *Mobles de tot tipus*
- *Maquinària, cotxes, electrodomèstics*
- *Productes ecològics i altres coses*

Amb el suport de:

**Consell
de Mallorca**

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Agricultura i Pesca
Conselleria d'Economia,
Comerç i Indústria

Per a més informació: Ajuntament de Maria de la Salut,
de les 9'00 h fins a les 14.00 h. Telèfon: 971 52 50 02
Fax: 971 52 51 94 - E-mail: ajuntament@ajmariadelasalut.net